

# Intern miljörevision Länsstyrelsen i Örebro län 2005



[www.t.lst.se](http://www.t.lst.se)



Länsstyrelsen  
Örebro län

Publ. nr 2005:47

# Förord

Länsstyrelsen har, sedan slutet på 1996, ett regeringsuppdrag att använda miljöledningssystem som metod för att säkerställa att miljöfrågorna vägs in i alla delar av verksamheten. Det är viktigt att Länsstyrelsen, som en viktig regional aktör, föregår med gott exempel och verkar för miljö- och hållbarhetsfrågor både internt inom organisationen och utåt mot medborgare, kommuner, organisationer och företag.

I miljöledningssystemet ingår vår miljöpolicy med en vision om hur vi kan bidra till ett miljömässigt hållbart samhälle. Där finns också mål och aktiviteter för det interna miljöarbetet under året. En av årets aktiviteter har varit att ta fram en förenklad och anpassad metod för att följa upp och utvärdera vårt miljöledningsarbete samt att genomföra en intern revision.

Revisionen är nu genomförd och många värdefulla synpunkter har framkommit från våra medarbetare. I denna rapport presenteras revisionens planering, genomförande och resultat. Synpunkter och förslag har diskuterats av Länsstyrelsens ledningsgrupp och kommer i så hög utsträckning som möjligt att finnas med i enheternas verksamhetsplanering för 2006.

Information, motivation och återkoppling är viktiga delar i Länsstyrelsens verksamhet inom alla områden, inte minst inom miljöledningsarbetet. Vår förhoppning är att revisionen ska bidra till att Länsstyrelsen fungerar som ett föredöme för verksamheter och medborgare i länet genom ett ständigt förbättrat miljöarbete. Revisionen har genomförts av miljöutredaren Anders Åberg med stöd av miljösamordnaren Maria Johansson.

Örebro i oktober 2005.



Lars Östring  
Länsråd

# Innehållsförteckning

<b>Förord.....</b>	<b>2</b>
<b>Innehållsförteckning .....</b>	<b>3</b>
<b>1. Inledning .....</b>	<b>4</b>
<b>2. Genomförande .....</b>	<b>6</b>
<b>3. Resultat.....</b>	<b>7</b>
<b>4. Positiva iakttagelser .....</b>	<b>8</b>
<b>5. Noterade brister.....</b>	<b>10</b>
<b>6. Förbättringsförslag .....</b>	<b>12</b>
<b>7. Värt att uppmärksamma .....</b>	<b>15</b>
<b>8. Revisionsgruppens avslutande ord .....</b>	<b>16</b>
<b>Bilaga 1 – Enkät svar .....</b>	<b>17</b>

# 1. Inledning

## 1.1 Syfte och mål med revisionen

Syftet med revisionen har varit att undersöka om Länsstyrelsens miljöledningssystem innefattar de delar som ett miljöledningssystem bör innehålla och om det är implementerat i den dagliga verksamheten. Syftet med revisionen har även varit att klargöra om det sker en ständig förbättring av systemet och om detta görs på ett ändamålsenligt sätt. Detta för att ge Länsledningen en inblick i hur miljöledningssystemet fungerar och framför allt hur systemet upplevs av enhetschefer och övriga medarbetare. De framkomna resultatet kommer att användas för att möjliggöra fortsatt utveckling av miljöledningsarbetet.

Målen med revisionen har därför varit att:

- Ta fram en metod för att genomföra en förenklad och anpassad intern miljörevision inklusive mallar och rutiner.
- Genomföra revisionen samt sammanställa resultaten.
- Ta fram en metod för att utvärdera den genomförda revisionen.
- Göra en skriftlig sammanställning av utvärderingen.
- Presentera resultaten muntligen för Länsstyrelsens personal.

## 1.2 Omfattning

Revisionen har omfattat följande dokumentation

- miljöutredning (fastställd av kvalitetsgruppen, juni -04)
- miljöpolicy (fastställd av Ledningsgruppen, juni -04)
- resepolicy (fastställd av Ledningsgruppen, november -04)
- upphandlingsregler (fastställd av Ledningsgruppen, juni -03)
- miljöledninginstruktioner (fastställda av kvalitetsgruppen) samt
- de regionala miljömålen (fastställda av Länsstyrelsens styrelse februari -05)

Berörda delar av följande dokumentation har också ingått i revisionen

- VP-direktiv (fastställt av Länsledningen november -04)
- Enheternas VP för 2005

## 1.3 Revisionsgrupp

Anders Åberg, miljöutredare och Maria Johansson, miljösamordnare.

## 1.4 Reviderad verksamhet

Samtliga sex enheter, Staben och Länsledningen har omfattats av revisionen. Revisionsprocessen innehållande planering, genomförande och redovisning har genomförts under augusti till oktober månad 2005. Miljörevisionen har skett på uppdrag av Länsledningen.

## 1.5 Roller

Följande uppgiftsfördelning har gällt under revisionen:

- Miljöutredaren: Leder revisionsarbetet.
- Miljösamordnaren: Handleder miljöutredaren och deltar i hela revisionsprocessen.
- Kvalitetsgruppen: Godkänner revisionens utformning och den slutliga revisionsrapporten samt förmedlar fortlöpande information om revisionen till Ledningsgruppen.
- Ledningsgruppen: Vidareförmedlar information ut till alla medarbetare, avsätter tid till information och informationsinsamlande (enkät) på respektive enhetsmöte och till enskilda intervjuer.
- Miljökontaktpersonerna: Deltar aktivt under hela revisionsprocessen genom att bistå revisionsgruppen med enhetsspecifik kunskap, lämna synpunkter och förslag till utformning av checklistor, enkätfrågor samt den färdiga revisionsrapporten. De ska även informera den egna enhetens personal via t.ex. enhetsmöten.

## 2. Genomförande

Den interna granskningens genomförande har skett i överensstämmelse med

- gängse tillvägagångssätt för miljörevision
- gällande tidsplan för intern miljörevision samt
- de riktlinjer som beskrivs i ”Sammanställning – miljöledningsmål, aktiviteter och uppföljning 2005”, fastställda av kvalitetsgruppen i januari 2005.

Revisionens genomförande kan delas upp i tre delar nämligen: planering, genomförande och rapportering/uppföljning.

Under planeringsfasen utarbetades revisionens mål, syfte, omfattning och rollfördelning. Detta resulterade i en revisionsplan som fastställdes av kvalitetsgruppen. Nästa steg var att genomföra en informationsinsamling innan revisionsstart, d.v.s. att en genomgång av befintlig dokumentation gjordes samt att ett kunskapsutbyte med andra myndigheter skedde. Därefter utarbetades checklistor med enkät- och intervjufrågor tillsammans med miljökontaktpersonerna.

Första steget under genomförandefasen var enkäterna. Alla medarbetare gavs tillfälle att svara på en enkätundersökning angående miljöledningssystemet i samband med enhetsmöten under två veckor. Dessa samlades sedan in och sammanställdes under nästkommande vecka. Resultatet presenterades för miljökontaktpersonerna som därefter fick i uppgift att vidarebefordra resultatet till sina enheter. Intervjufrågorna kompletterades sedan utifrån det som framkom i enkätsvaren.

Andra steget i genomförandefasen var intervjuer med landshövding, länsråd, enhetschefer, miljökontaktpersoner samt en medarbetare på varje enhet. Detta för att ytterligare klargöra hur miljöledningssystemet upplevs i organisationen. Totalt 23 stycken intervjuer genomfördes. Det samlade resultatet från enkäter och intervjuer har utgjort grunden för denna revisionsrapport.

Rapporten har i ett första utkast presenterats för miljökontaktpersonerna och därefter reviderats innan den lämnats till Ledningsgruppen. Revisionsrapporten har även presenteras för samtliga medarbetare på respektive enhetsmöte.

Slutligen har en uppföljning av revisionsprocessen skett genom att denna utvärderats av miljökontaktpersonerna samt revisionsgruppen. Instruktioner och checklistor har också tagits fram för att underlätta framtida interna miljörevisioner på Länsstyrelsen.

## 3. Resultat

### 3.1 Enkät

Svarsfrekvensen på enkäten var 74 %. En sammanställning av samtliga enkätsvar går att finna som bilaga 1 till denna rapport. Tydliga trender som går att utläsa är:

- Det allmänna miljöintresset bland samtliga svarande på Länsstyrelsens får anses som högt (medelvärde 4,1 på en 5-gradig skala).
- En stor majoritet av de svarande anser sig även fått tillräcklig information om de olika policydokumenten angående miljöledning. Dessa informationsinsatser har upplevts som övervägande bra.
- Kunskapen om vem som är miljökontaktperson, miljösamordnare samt samordnare för de regionala miljömålen varierar dock stort mellan de olika enheterna. En negativ trend går här att spåra, d.v.s. de som inte känner till vem som är miljökontaktperson på den egna enheten vet heller inte vem som är miljösamordnare eller samordnare för de regionala miljömålen.
- Ytterligare en genomgående trend är att miljöledningsarbetet anses fungera något bättre på Länsstyrelsen i stort än på den egna enheten (medelvärde 3,2 respektive 2,8). Den enda enhet som avviker från denna trend är Miljöskydds enheten (3,4 respektive 3,6).
- Slutligen säger hela 92,5 % av de svarande att de anser sig ta miljöhänsyn i sitt dagliga arbete. 77,4 % säger sig dessutom kunna ta ytterligare miljöhänsyn i sitt dagliga arbete.

### 3.2 Intervju

Totalt har 23 stycken intervjuer genomförts på Länsstyrelsen. Dessa har tagit c:a en timme vardera. Denna rapport bygger i huvudsak på information som framkommit i intervjuerna med kompletterande uppgifter från enkätresultatet. En sammanställning presenteras i de följande fyra kapitlen: *Positiva iakttagelser*, *Noterade brister*, *Förbättringsförslag* samt *Värt att notera*.

## 4. Positiva iakttagelser

### 4.1 Miljöpolicy och resepolicy

- Det stora flertalet av samtliga intervjuade anser att policydokumenten är korta, koncisa, lätta att ta till sig och ser bra ut redan idag.
- De flesta enhetschefer tog upp det faktum att dokumentation av detta slag är mycket viktig, inte minst för att kunna visa på att Länsstyrelsen följer de skyldigheter som regeringens direktiv föreskriver angående miljöledningssystem.
- Många av de intervjuade påpekade även att Länsstyrelsens miljöledningssystem behövs för att möjliggöra att Länsstyrelsen fungerar som ett föredöme för medborgare, kommuner, organisationer och företag. Det upplevs även som viktigt att få nedskrivna regler att gå efter.

### 4.2 Regionala miljömål

- Många medarbetare och organisationer i och utanför länet var involverade i framtagandet av de regionala miljömålen. De kommentarer som framkommit under intervjuerna har varit av uteslutande positiv karaktär. Arbetet har även beskrivits som engagerande.

### 4.3 Miljöutredning

- Många enheter har haft personal som varit väldigt aktiva i framtagandet av data till denna utredning.
- Samtliga enhetschefer och miljökontaktpersoner kunde räkna upp några områden som enheten har direkt och indirekt miljöpåverkan på.

### 4.4 Verksamhets planering (VP)

- De detaljerade miljöledningsmålen för 2005 upplevs som tydliga i sin utformning.

### 4.5 Utbildning och kommunikation

#### 4.5.1 Hela Länsstyrelsen

- En stor majoritet av intervjupersonerna ansåg att utbildningen i Eco-driving som genomfördes hösten 2003 var mycket uppskattad bland de anställda.



- Det finns en väldig potential i att öka användandet av video- och telefonkonferensutrustningen. Samtliga enheter säger sig även ha någon ”på andra sidan” att koppla upp sig mot.
- Idag ligger miljöledningssystemets utveckling på kvalitetsgruppens bord. En övervägande del av de intervjuade medlemmarna i gruppen anser att den även i fortsättningen ska leda detta arbete.

#### 4.5.2 Enhetschefer/miljökontaktpersoner

- Alla enhetschefer upplever informationen från miljökontaktpersonen som saklig och bra, men ett behov av mer och tätare kommunikation finns.
- Miljöledningsträffarna upplevs positivt av alla miljökontaktpersoner och alla svarar att de försöker komma varje gång. De ser träffarna som det enda idag fungerande sättet att driva miljöledningsarbetet på enheten framåt. Engagemanget från miljösamordnaren i dessa sammanhang upplevs som starkt entusiastiskt och drivande för hela miljöledningsarbetet.

#### 4.6 Övriga frågor

- Miljöintresset bland all personal på Länsstyrelsen upplevs som högt, något som återspeglas i det höga medelvärdet i enkäten (4,1 på en 5-gradig skala) och även har uppmärksammats av flera av cheferna. Detta allmänna miljöintresse upplevs, näst efter miljösamordnaren, som den mest drivande kraften i miljöledningsarbetet idag.
- Möjligheten till e-förvaltning är något som följs med stort intresse på flera enheter och som skulle kunna bidra till en drastisk minskning av pappersmängden på enheterna. Redan idag sker fakturahanteringen på elektronisk väg.

## 5. Noterade brister

### 5.1 Miljöpolicy och resepolicy

- Vissa enheter har knappast börjat arbetet med att integrera miljö- och resepolicy i sin dagliga verksamhet.
- Vid avvägningen mellan ekonomi och miljö får miljö oftast stå tillbaka för det ekonomiska perspektivet.
- Punkten ständigt förbättring i miljöpolicy är svår att se några tydliga exempel på ute på enheterna.

### 5.2 Regionala miljömål

- Vissa enheter har upplevt det svårt att hitta konkreta tillämpningsmöjligheter för de regionala miljömålen.
- Trots en omfattande informationsinsats på samtliga enheter så anser många att de ej fått tillräcklig information om hur de regionala miljömålen berör dem i deras dagliga arbete.
- Det är idag svårt att spåra hur de regionala miljömålen prioriteras i enheternas VP.

### 5.3 Miljöutredning

- Återkopplingen gällande resultatet och den färdiga produkten har upplevts som för svag. Många upplever att ingenting har gjorts på enheten för att verkställa det som framkom i utredningen.
- Pappersanvändandet är det som de flesta ser som den största negativa direkta miljöpåverkan som enheten har. Ingen stor förändring går dock att se sedan resultatet av utredningen presenterades
- Bilresor är det som de flesta ser som den näst största negativa direkta miljöpåverkan som enheten har.
- Flera enheters miljökontaktpersoner upplevde det som svårt att ta fram konkreta exempel på den egna enhetens miljöpåverkan.

### 5.4 Verksamhetsplanering (VP)

- Många av punkterna kring det interna miljöarbetet har lagts på Itek. De upplever samtidigt att de inte fått några utökade resurser för att klara av detta arbete. Detta leder till att många av punkterna i 2005 års VP inte kommer att kunna uppfyllas på ett så bra sätt som hade varit önskvärt.

## 5.5 Utbildning och kommunikation

### 5.5.1 Hela Länsstyrelsen

- Informationen om miljöledningssystemet på InfoTorget upplevs idag som rörig.
- Många på Länsstyrelsen upplever begreppsapparaten kring miljöledningssystemet som rörigt.
- Kvalitetsgruppens uppdrag gällande miljöledningssystemet upplevs idag som oklart av många av dess medlemmar.
- Miljösamordnaren upplever att hon inte får tillräckligt stöd i sitt arbete av kvalitetsgruppen.

### 5.5.2 Enhetschefer/miljökontaktpersoner

- Grundförutsättningen för att nå ut med information om miljöledningsarbetet är att enheten har en miljökontaktperson, samt att alla på enheten känner till vem denna person är. Så är idag ej fallet på flera enheter där ett stort antal medarbetare inte säger sig känna sig till vem som är miljökontaktperson.
- Många av miljökontaktpersonerna upplever sin roll i miljöledningssystemet som otydlig.
- Anställda på flera enheter upplever att de får för lite, eller ingen information om miljöledningssystemet och miljöledningsarbetet.
- De flesta av enhetscheferna läser idag inte minnesanteckningarna från miljöledningsträffarna.

## 5.6 Övriga frågor

- Avsaknaden av ”miljöbilar” på Länsstyrelsen upplevs som negativt av en stor majoritet av intervjupersonerna.

## 6. Förbättringsförslag

### 6.1 Miljöpolicy och resepolicy

- Dokumenten bör revideras med jämna mellanrum för att på bästa sätt stämma överens med Länsstyrelsens verksamhet.
- Regelbundet återkommande informationsinsatser angående dessa policydokument bör genomföras med samtliga medarbetare t.ex. i samband med enhetens VP-planering.

### 6.2 Regionala miljömål

- Samtliga enheter bör sträva efter en tätare kontakt med miljömålsamordnaren Ylva Gjetrang. Ett litet stadigt flöde av återkommande information om miljömålsarbetet efterfrågas av flertalet enheter. Denna information bör anpassas efter enhetens/produktionsgruppens behov, belysa hur långt respektive enhet/produktionsgrupp har kommit i sitt miljömålsarbete och inriktas på att påpeka de framsteg som gjorts för att skapa en positiv stämning i frågan. Detta arbete skulle även göra det lättare för handläggarna att motivera miljömålsarbetet i sina kontakter med medborgare, kommuner, organisationer och företag.
- Alla enheter bör ha med en punkt i sin VP om att enheten ska sträva efter en långsiktigt hållbar regional utveckling samt hur detta arbete kommer att se ut under det kommande året. Allt behöver/ska inte ske under ett år, men lite behöver ske varje år för att visa på den ständiga förbättringen och ytterligare motivera medarbetarna.

### 6.3 Miljöutredning

- Utredningen bör följas upp med jämna mellanrum för att se hur Länsstyrelsens och enheternas miljöpåverkan förändrats.
- Enheterna bör se över hur de kan verkställa det enhetsspecifika som framkom i miljöutredningen.

### 6.4 Verksamhetsplanering (VP)

- Vid planeringen inför nästa års VP bör en genomgång av de olika policydokumenten ske för att se hur punkterna i årets VP uppfyller de målsättningar som sätts i dessa dokument.
- Målen i VP:n bör vara av den karaktären att de kan följas upp vid halvårs- och årsredovisningarna.
- En enhetlig standard bör utarbetas för att tydliggöra vad som är avse som ett mål med miljöanknytning i varje enhets VP. Detta skulle kunna ske t.ex. genom ett asterisksystem.

- En årligen återkommande revision av miljöledningssystemet bör planeras in i VP:n utifrån de anvisningar som återfinns under instruktioner för intern miljörevision.

## 6.5 Utbildning och kommunikation

### 6.5.1 Hela Länsstyrelsen

- En omorganisation av InfoTorget bör genomföras.
- Resurser bör avsättas för att ge de medarbetare som ännu inte gått utbildning i Eco-driving möjlighet att göra det.
- Utbildningar bör genomföras på enhets- och produktionsgruppsnivå för att ge berörda medarbetare den miljökunskap de behöver i det dagliga arbetet.
- En miljödag bör planeras och genomföras under kommande verksamhetsår. En sådan ses som mycket viktig av flertalet intervjupersoner. Denna bör fokusera på praktiska aktiviteter med koppling till miljöledningsarbetet för att motivera samtliga medarbetare genom att peka på hur de personligen kan bidra till en bättre miljö. En miljödag skulle även kunna leda till en nystart för miljökontaktpersonerna där dessa får en konkret uppgift att arbeta med. Kvalitetsgruppen bör därför avsätta tid till detta.
- Bokningssidan för bilar på InfoTorget bör förändras så att den i högre utsträckning uppmuntrar till samåkning vid tillsynsbesök och dylikt. Detta skulle kunna ske genom att alla bilar uppvisas på samma bokningssida samt att en ruta med vart personen ifråga ska åka läggs till.
- Ett antal praktiska utbildningar bör hållas i användandet av video- och telefonkonferensutrustningen.
- Vad är skillnaden mellan miljösamordnaren och miljömålssamordnaren? Vad gör egentligen en miljökontaktperson och vad innebär det egentligen att ha ett miljöledningssystem? Dessa begrepp bör samlas på en och samma plats som en form av ordlista över vad de egentligen betyder. Denna ordlista bör sedan användas vid introduktion av nyanställda och finnas tillgänglig på InfoTorget.
- Landshövdingen eller länsrådet bör uppmärksamma medarbetarna på Länsledningens intresse för miljöledningsarbetet genom ett uttalande om vikten av att ha ett miljöledningssystem. Detta skulle kunna genomföras på ett infocafé eller när en miljödag inplanerats. Länsrådet bör även medverka vid något av miljöledningsträffarna för att skicka ut en signal från ledningshåll om vikten av detta arbete. Kvalitetsgruppen bör därför föreslå att detta genomförs under året.
- Miljösamordnaren bör bli en ständig medlem av kvalitetsgruppen på samma sätt som jämställdhetsexperten är redan idag. Ett väl fungerande miljöledningssystem kan i denna grupp lyftas fram så att andra ledningssystem kan ta efter. Styrningen från Länsledningen kan bli tydligare.

## 6.5.2 Enhetschefer/miljökontaktpersoner

- Miljökontaktpersonernas uppgifter på respektive enhet bör klargöras genom att föra in detta som en egen punkt i enhetens VP. Där bör även tydligt framgå att miljökontaktpersonen ska informera enhetschefen efter varje miljöledningsträff.
- Enhetscheferna bör förbereda sina möten med miljökontaktpersonerna genom att läsa minnesanteckningarna från den senaste miljöledningsträffen. Enhetschefen och miljökontaktpersonen kan därefter gemensamt komma fram till hur samtliga på enheten ska ta del av den information som framkommit. Detta är nödvändigt för att uppnå kontinuitet i miljöledningsarbetet och för att säkerställa att informationen når fram till samtliga medarbetare. Detta tillvägagångssätt upplevs av de flesta chefer såväl som miljökontaktpersoner vara det bästa alternativet för att se till att informationen sedan vidareförmedlas på enhetsmötena.
- En nystart med miljökontaktpersonerna bör genomföras där miljösamordnaren går igenom vad som förväntas av miljökontaktpersonerna och även håller en grundläggande kurs i miljöledningssystem.
- Information till nyanställda bör integreras i det befintliga introduktionsprogrammet för att på så sätt säkerställa att nya anställda får möjlighet att delta i den ständiga förbättringsprocessen. Denna information bör dock hållas av miljökontaktpersonerna på varje enhet som därigenom även får tillfälle att presentera sitt arbete för den nyanställda.
- Varje miljöledningsträff bör avslutas med en kortare utbildning i naturkunskap för att öka miljökontaktpersonernas allmänna miljökunskap.

## 6.6 Övriga frågor

- Behovet av ”miljöbilar” på Länsstyrelsen påpekades av en överväldigande majoritet av intervjupersonerna. Denna fråga upplevs som viktig inte bara ur ren miljösynpunkt, men även som en symbolfråga, inåt såväl som utåt. Vid upphandling av nya tjänstebilar är det viktigt att Länsstyrelsen tar miljöpolycyn samt resepolycyn i beaktning.
- Enkätundersökningen som genomförts i samband med revisionen bör upprepas längre fram i tiden för att se om förändringar skett.
- Länsstyrelsen bör ansluta sig till samåkningspoolen som Örebro kommun samordnar. I enkäten framgår att nästan 65 % av Länsstyrelsens medarbetare tar sig till jobbet på annat sätt än bil redan idag. Detta är mycket bra. Samtidigt finns det 32 personer som åker bil idag och kan tänka sig att samåka.

## 7. Värt att uppmärksamma

Under denna rubrik presenteras intressanta synpunkter som ett fåtal personer fört fram under revisionens gång samt goda exempel som uppvisats på de olika enheterna.

- En återkommande punkt på alla nivåer är att många har känslan av att miljöledningsarbetet inte prioriteras högt i huset. Det vore därför önskvärt att personer på ledande positioner återkommande tar upp något om miljöledningssystemet för att påpeka vikten av detta. Många av enhetscheferna har nämnt regeringens direktiv som en av de ledande krafterna bakom miljöledningsarbetet. Det är på samma sätt viktigt att enhetschefer och länsledning visar på vikten av detta arbete på enheterna. Frågan måste upplevas som viktig för att något ska hända. Detta kan ske på flera olika sätt, men det viktigaste är förmodligen att arbetet ges tid.
- Länsstyrelsen bör uppmärksamma medborgare, kommuner, organisationer och företag mer på de miljöinsatser som genomförs på Länsstyrelsen. Förvaltningsenhetens deltagande på årets hem- och villamässa är ett bra exempel på detta.
- Utvärdering sker idag på Lantbruksenheten efter att kurser hållits med lantbrukare för att se hur enheten kan förbättra framtida sådana. Detta exempel går säkert att tillämpa även på andra enheters arbete. Detta med tanke på punkten om att verka som ett föredöme för verksamheter och medborgare i länet gällande miljöfrågor, men även för att känna av allmänhetens bild av Länsstyrelsen i stort.
- De regionala miljömålen upplevs som helt integrerade i all verksamhet på Lantbruksenheten. De regionala miljömålen ses inte som några dokument i sig, utan som det arbete som enheten sysslar med.
- Förvaltningsenheten ska under 2006 införa e-hantering på körkortsavdelningen. Detta bör kunna ske på fler områden och enheter.
- Alla enhetschefer säger sig ha delegerat ansvaret för kommunikationen av miljöledningssystemet till miljökontaktpersonerna. De kan dock inte genom detta avsvära sig allt ansvar för miljöledningssystemets fortlevnad. Ansvaret att ha ett fungerande miljöledningssystem ligger fortfarande på dem.
- Motståndet att använda sig av video- och telefonkonferenstekniken sägs många gånger bestå i att den personliga kontakten aldrig kan ersättas med telefon- eller videokonferens, men detta har samtidigt inte provats av många. Det kan till viss del vara frågan om att bryta gamla vanor. Ett antal praktiska utbildningar bör därför hållas.
- Om en ändring ska till i organisationsstrukturen där miljöledningsarbetet flyttas till en annan grupp är det viktigt att denna grupp känner att de befinner sig i en beslutsfattande position. Befogenhet måste delegeras, inte bara ansvar.

## 8. Revisionsgruppens avslutande ord

Länsstyrelsen i Örebro:s första interna miljörevision är nu genomförd. Vi vill här passa på att tacka alla de som deltagit i revisionsprocessen. Mottagandet på enheterna har varit positivt och intrycket är att alla svarat uppriktigt och öppet på intervjufrågorna.

Vi upplever att miljöintresset bland de anställda på Länsstyrelsen är högt redan idag. Mycket av Länsstyrelsens miljöledningsarbete ligger dessutom redan idag helt i linje med de krav som ställs för miljöstandarden ISO 14001-certifiering. Detta ger en indikation på att Länsstyrelsen ligger rätt till i tanken med sitt miljöledningsarbete.

Åsikterna som framkommit till revisionsgruppen om själva revisionen har varit av enbart positiv karaktär. Förhoppningen är att denna rapport ska kunna visa på vad som fungerar bra och vad som kan bli bättre. Många har upplevt detta som den största fördelen med att genomföra en revision, nämligen att få en klarare bild av var vi befinner oss idag.

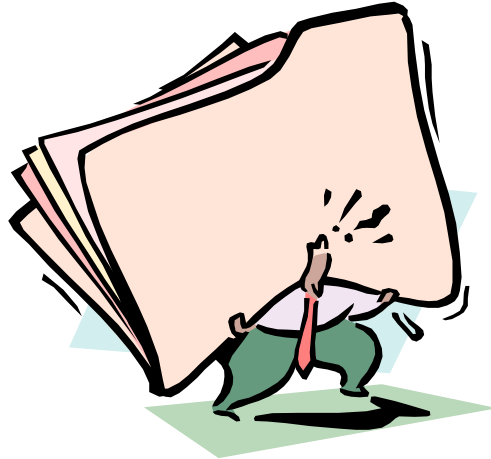
Många efterfrågar även en årligen återkommande revision för att se förändringar i organisationen från år till år. Varje års revision behöver dock inte vara lika utförlig och tidskrävande som årets, men en ny revision av denna storlek är lämplig med några års mellanrum.

Revisionen blir även ett tillvägagångssätt för att få specifik fokus på miljöledningsarbetet under en tid. Detta är nödvändigt, då det annars är lätt att policydokument och aktivitetsplaner blir liggande. De kan i sig vara utmärkt utformade, men om de inte efterlevs eller om deras blotta existens är okänd så gör de inte mycket nytta. Information, motivation och uppföljning är därför A och O i detta arbete och det är även på detta område som de flesta förbättringsförslagen är givna.

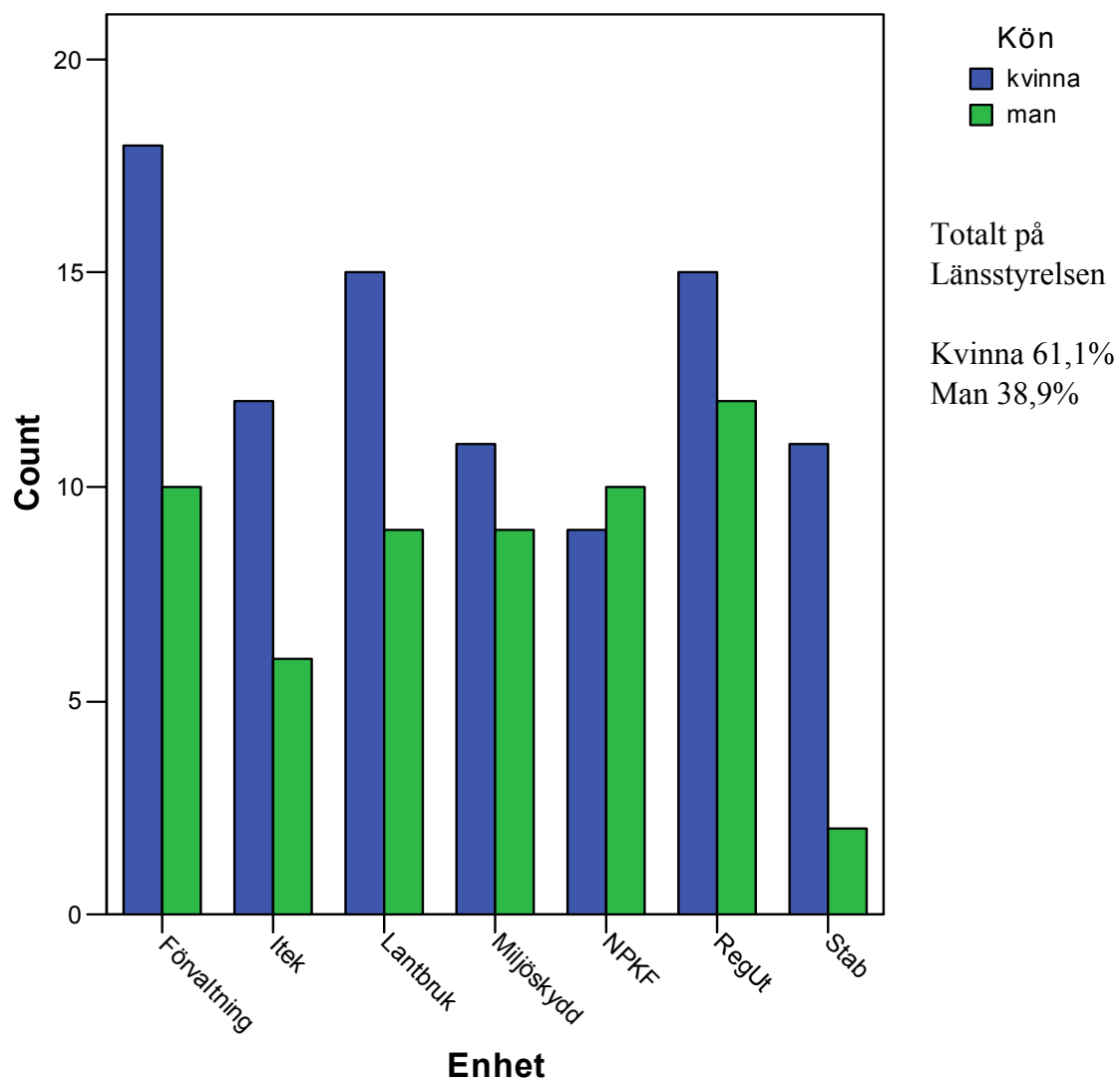
I Länsstyrelsens miljöpolicy finns en punkt om att ”vi ska vara föredöme för verksamheter och medborgare i länet och inspirera andra till att ta miljöhänsyn”. Det är revisionsgruppens uppfattning att så är fallet på många områden redan idag och att så bör bli fallet på ännu fler områden i framtiden. I sista hand handlar det om vilken värld vi vill lämna efter oss till framtida generationer.

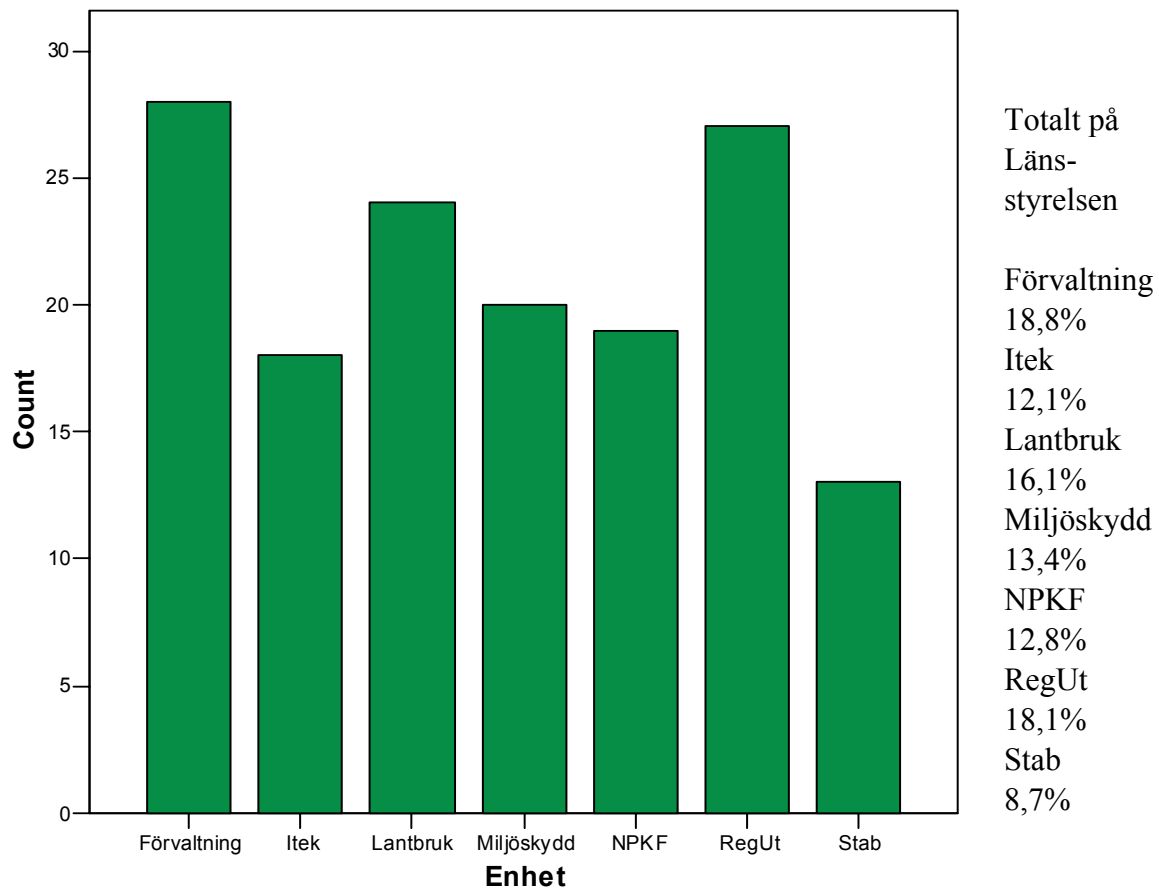


# Intern miljörevision 2005 Enkät svar

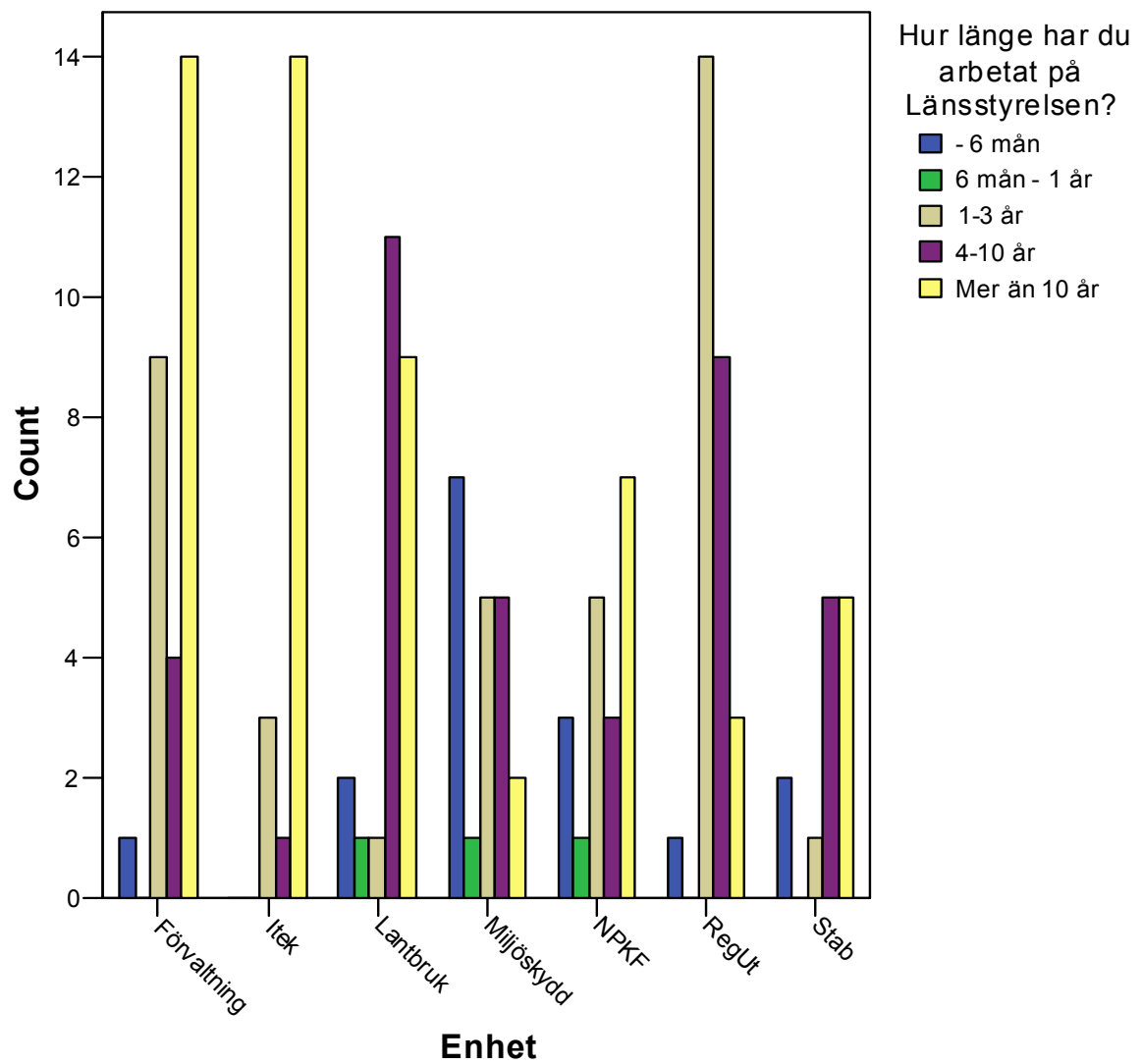


- Informationsinsamlingen skedde på enhetsmöten under vecka 36-37.
- 149 svarande av 201 anställda (74%).
- Alla siffror som redovisas utgår från de som svarat på enkäten, d.v.s. att ej svarande framgår ej i några procenttal.
- Värdet "Count" på y-axeln i samtliga tabeller står för antal personer, ej procent.

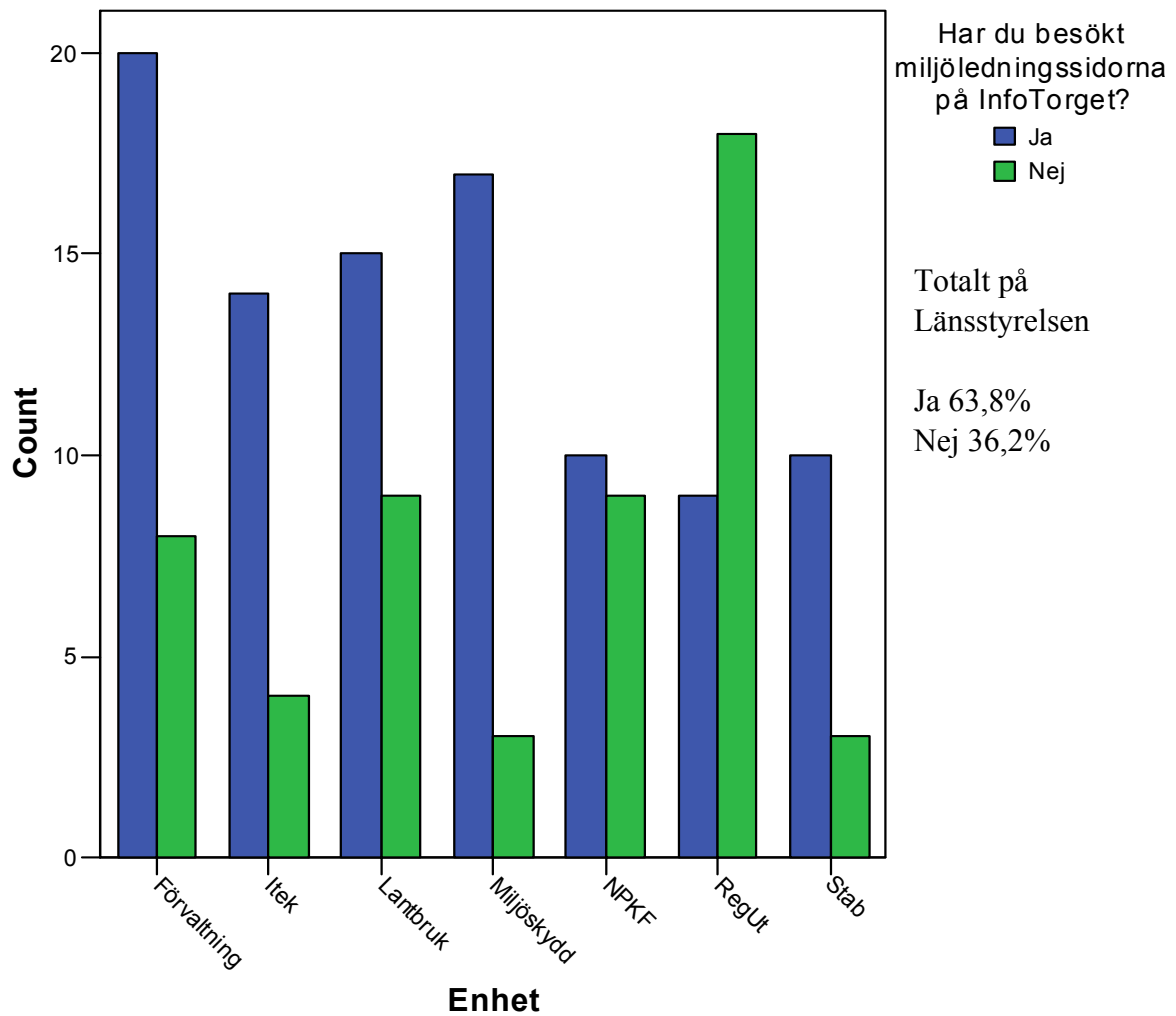




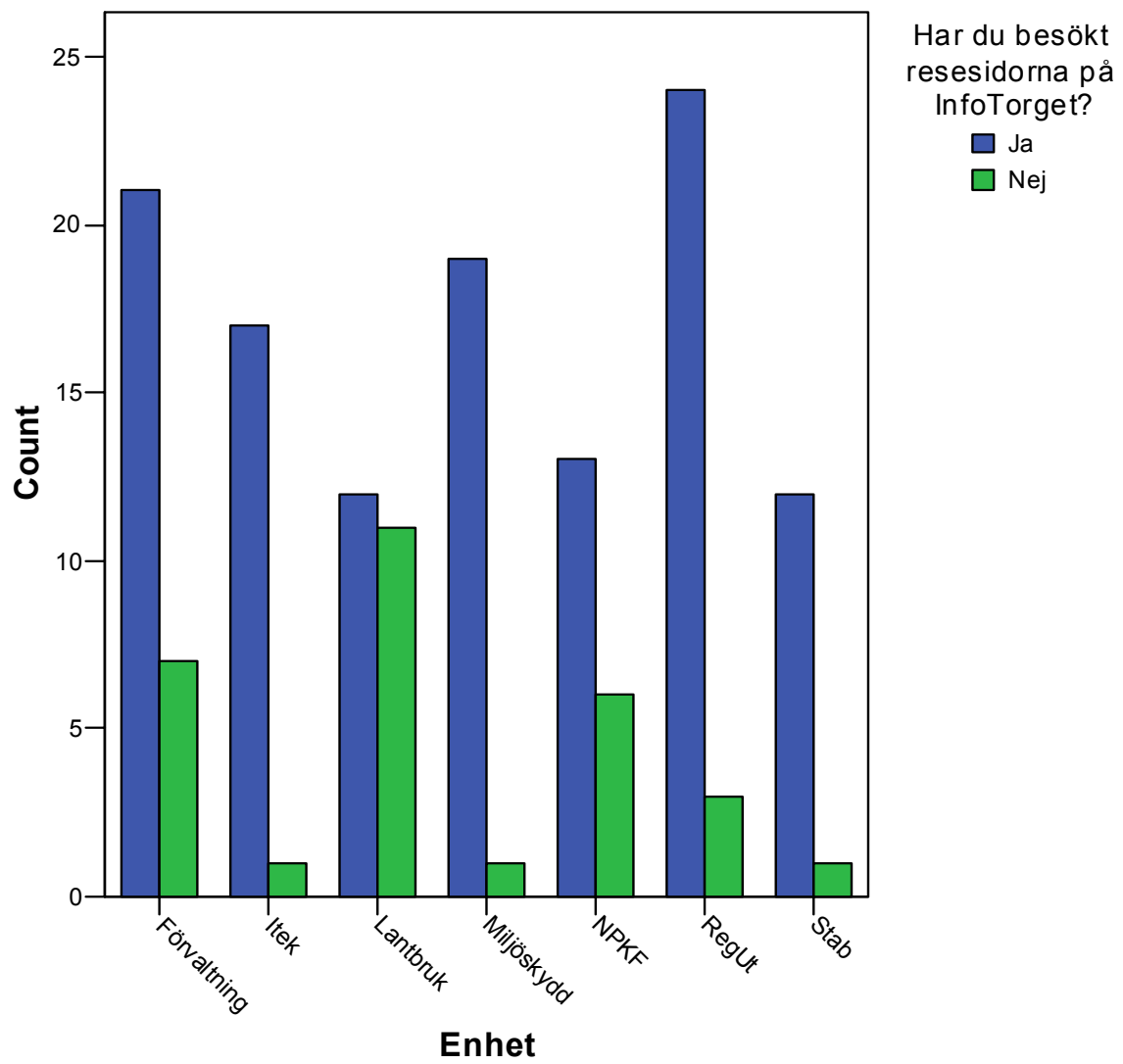
Siffrorna avser hur många svarande varje enhet bidragit med.



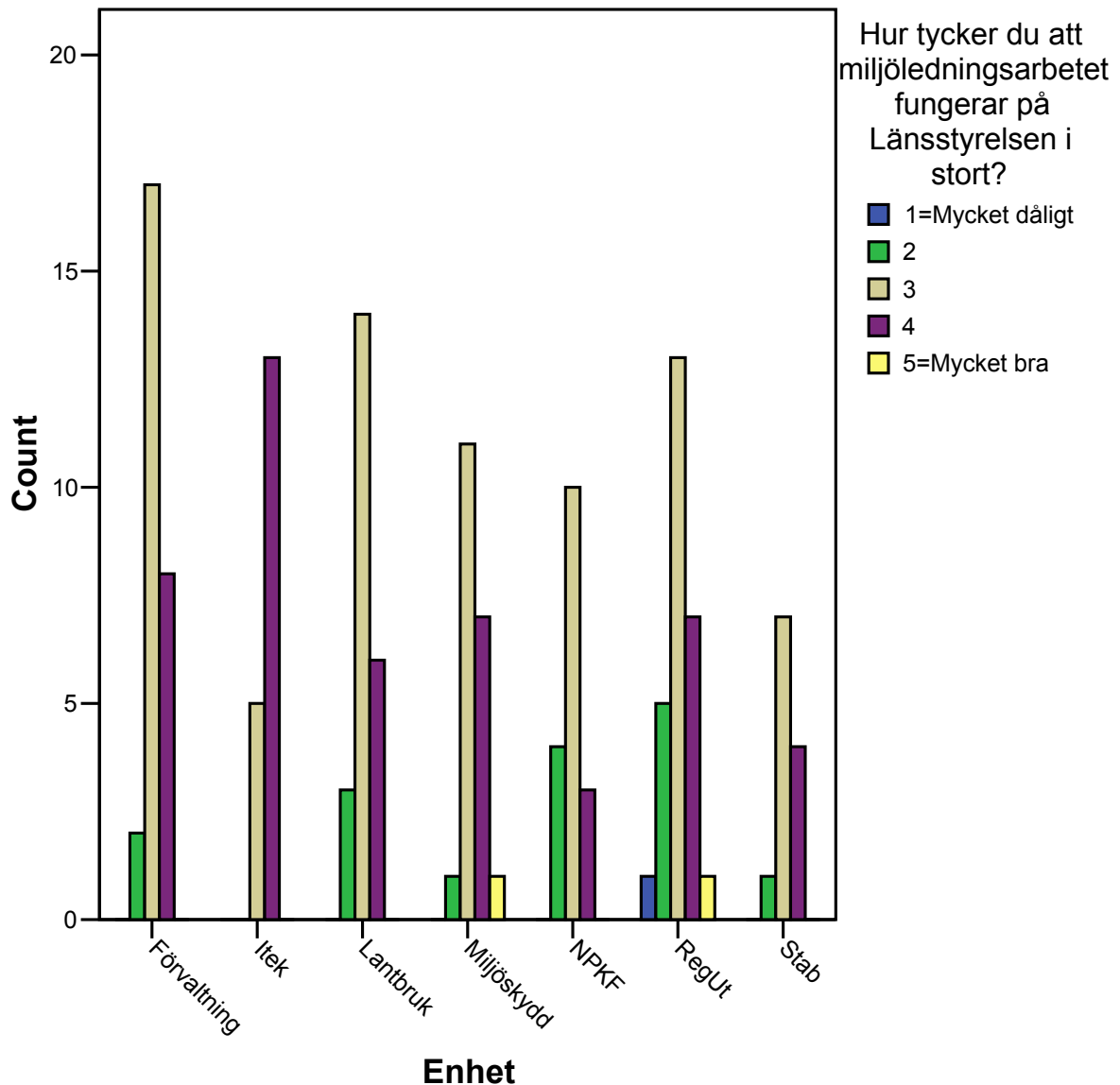
Tre enheter avviker i fråga om anställningslängd. På Itek har 14 av 18 svaranden arbetat på Länsstyrelsen i mer än 10 år. På Förvaltning har 14 av 28 arbetat på Länsstyrelsen i mer än 10 år. Miljöskydds enheten avviker genom att 8 av de 20 svaranden har varit anställda kortare än 1 år.



Svaren varierar mycket mellan enheterna. RegUt är de som tydligast avviker från mängden. Där har endast 9 av 27 uppgett att de varit inne på miljöledningssidorna.



Här är det istället Lantbruk som står ut. 12 av de 23 svarande har besökt resesidorna.



Totalt på Länsstyrelsen:

1: 0,7%

2: 11,1%

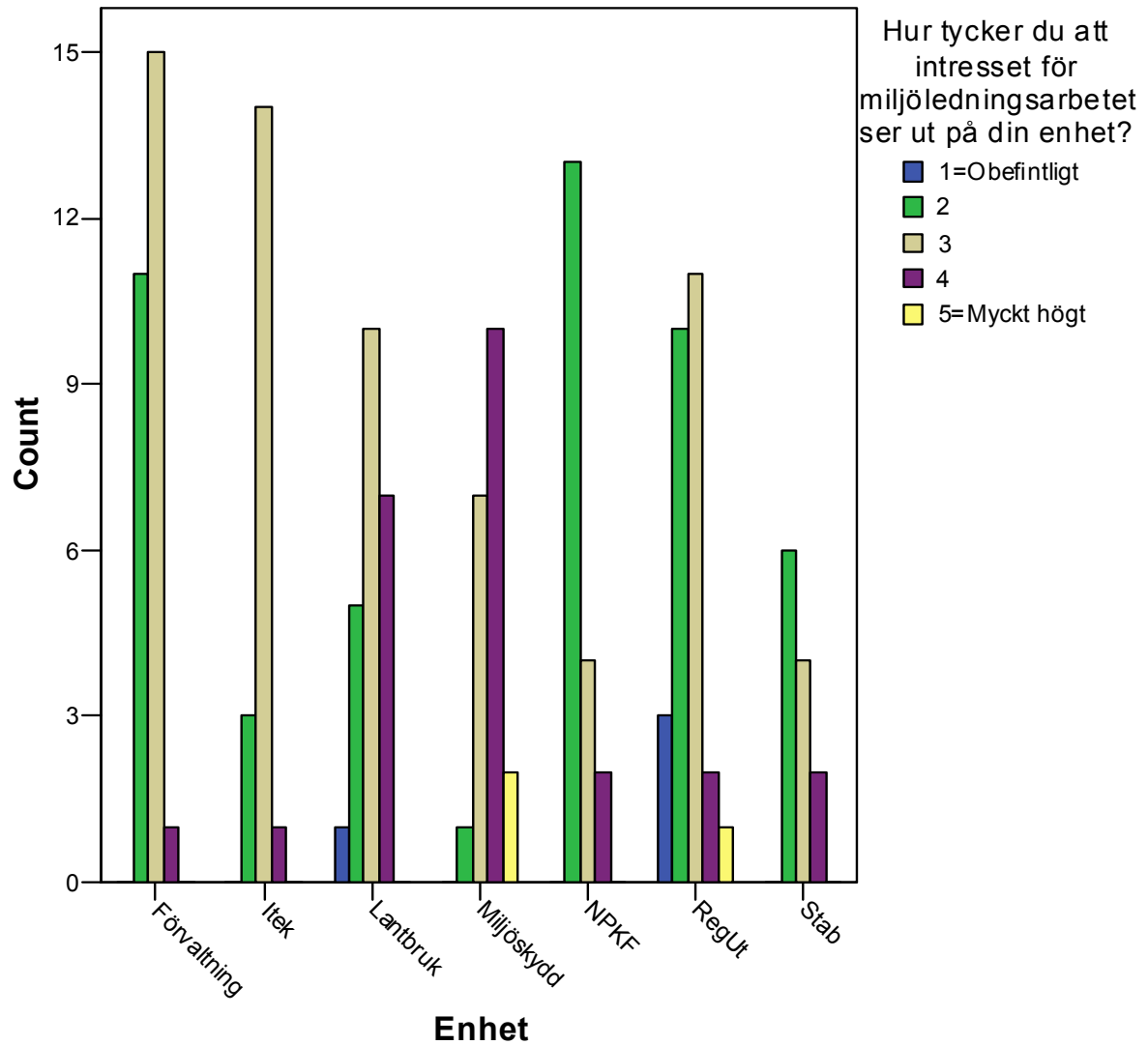
3: 53,5%

4: 33,3%

5: 1,4%

Medelvärden för enheterna: Förvaltning: 3,2, Itek: 3,7, Lantbruk: 3,1, Miljöskydd: 3,4, NPKF: 2,9, RegUt 3,0 och Stab 3,3.

Medelvärdet för hela Länsstyrelsen är 3,2. Itek är den enhet som är allra mest positiv till hur miljöledningsarbetet fungerar på Länsstyrelsen idag.



Totalt på Länsstyrelsen:

- 1: 2,7%
- 2: 33,6%
- 3: 44,5%
- 4: 17,1%
- 5: 2,1%

Medelvärden för enheterna: Förvaltning: 2,6, Itek: 2,8, Lantbruk: 3,0, Miljöskydd: 3,6, NPKF: 2,4, RegUt 2,5 och Stab 2,6.

Medelvärdet för hela Länsstyrelsen är 2,8. Alla enheter utom Miljöskydd har här ett lägre medelvärde än på föregående fråga. Detta tydliggörs ytterligare i nästkommande bild.

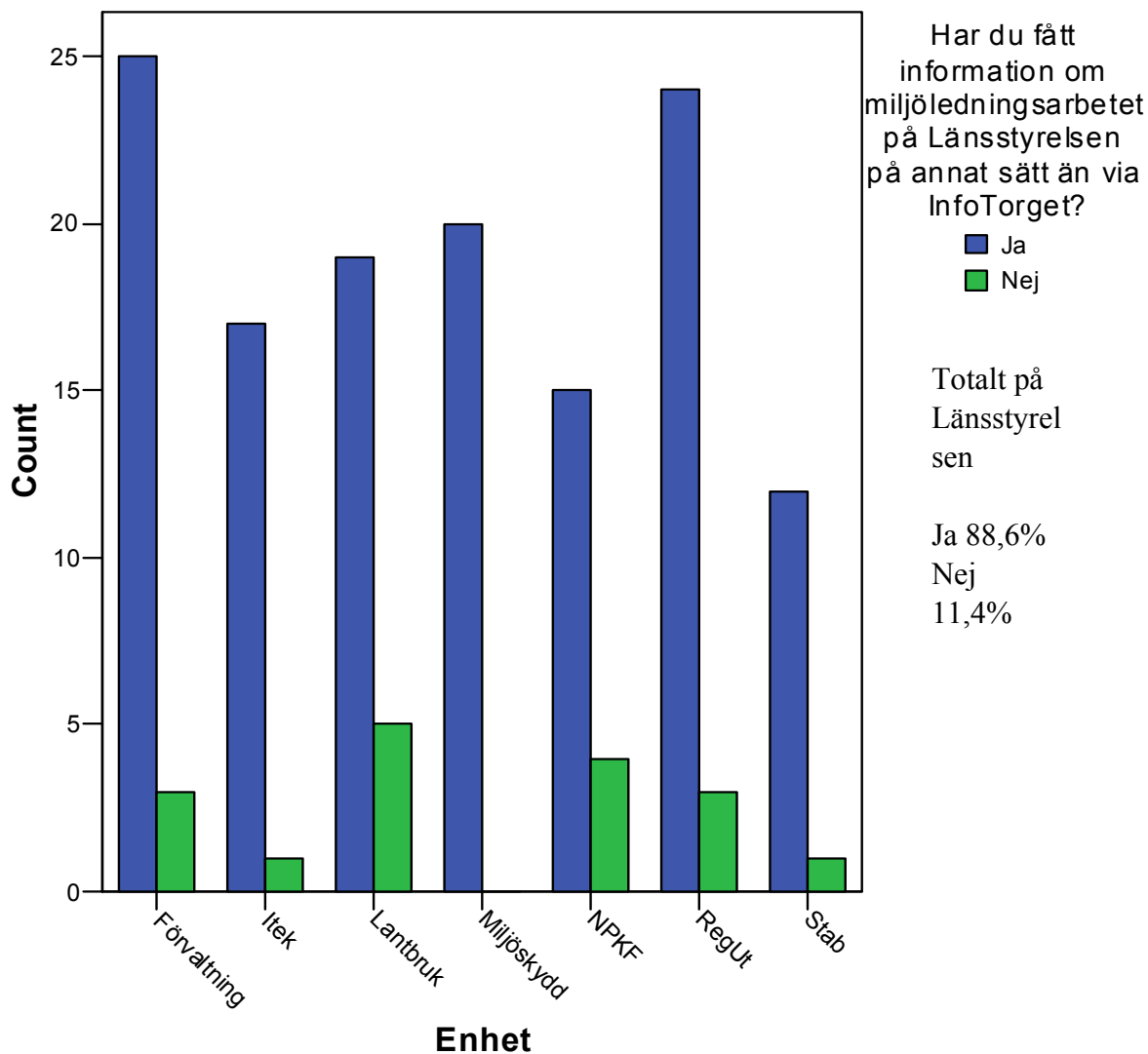


Hur tycker du att miljöledningsarbetet fungerar på Länsstyrelsen i stort? \* Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet? Crosstabulation

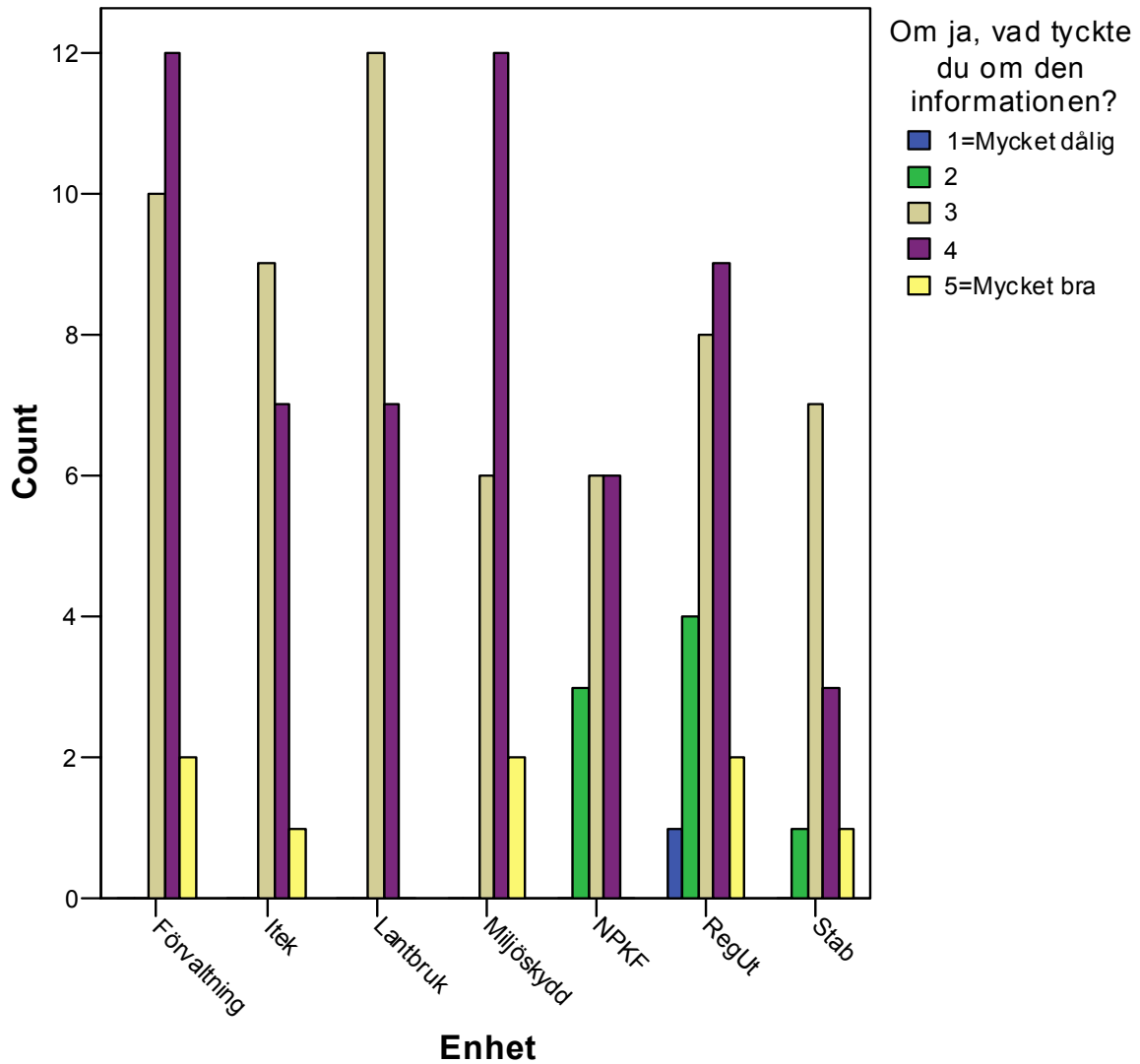
			Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?					Total
			Obefintligt	2	3	4	Mycket högt	
Hur tycker du att miljöledningsarbetet fungerar på Länsstyrelsen i stort?	Mycket dåligt	Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?	1 25,0%					1 ,7%
		Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?		11 22,9%				16 11,1%
		Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?			36 56,3%			77 53,5%
		Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?				11 44,0%		48 33,3%
	Mycket bra	Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?					2 66,7%	2 1,4%
Total	Count % within Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?	4 100,0%	48 100,0%	64 100,0%	25 100,0%	3 100,0%	144 100,0%	

Här redovisas hur en och samma person svarat på de två olika frågorna ”Hur tycker du att miljöledningsarbetet fungerar på Länsstyrelsen i stort?” (matrisen läst från vänster) samt ”Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?” (matrisen läst ovanifrån).

Det rödfärgade området representerar de svaranden som satt en högre siffra på ”Hur tycker du att miljöledningsarbetet fungerar på Länsstyrelsen i stort?” än på ” Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?” (65 personer eller 45%). Det motsatta gäller för det guldfärgade området (18 personer eller 12%). Återstående 43% har satt samma siffra på båda frågorna.



En överväldigande majoritet uppger alltså att de fått detta. Variationerna mellan de olika enheterna är också små. En del i anledningen till att samtliga medarbetare på Miljöskydd uppgett sig fått sådan information är att enheten informerade sina nyanställda i dessa frågor några dagar före enkätundersökningen.



Totalt på Länsstyrelsen

1: 0,8%

2: 6,1%

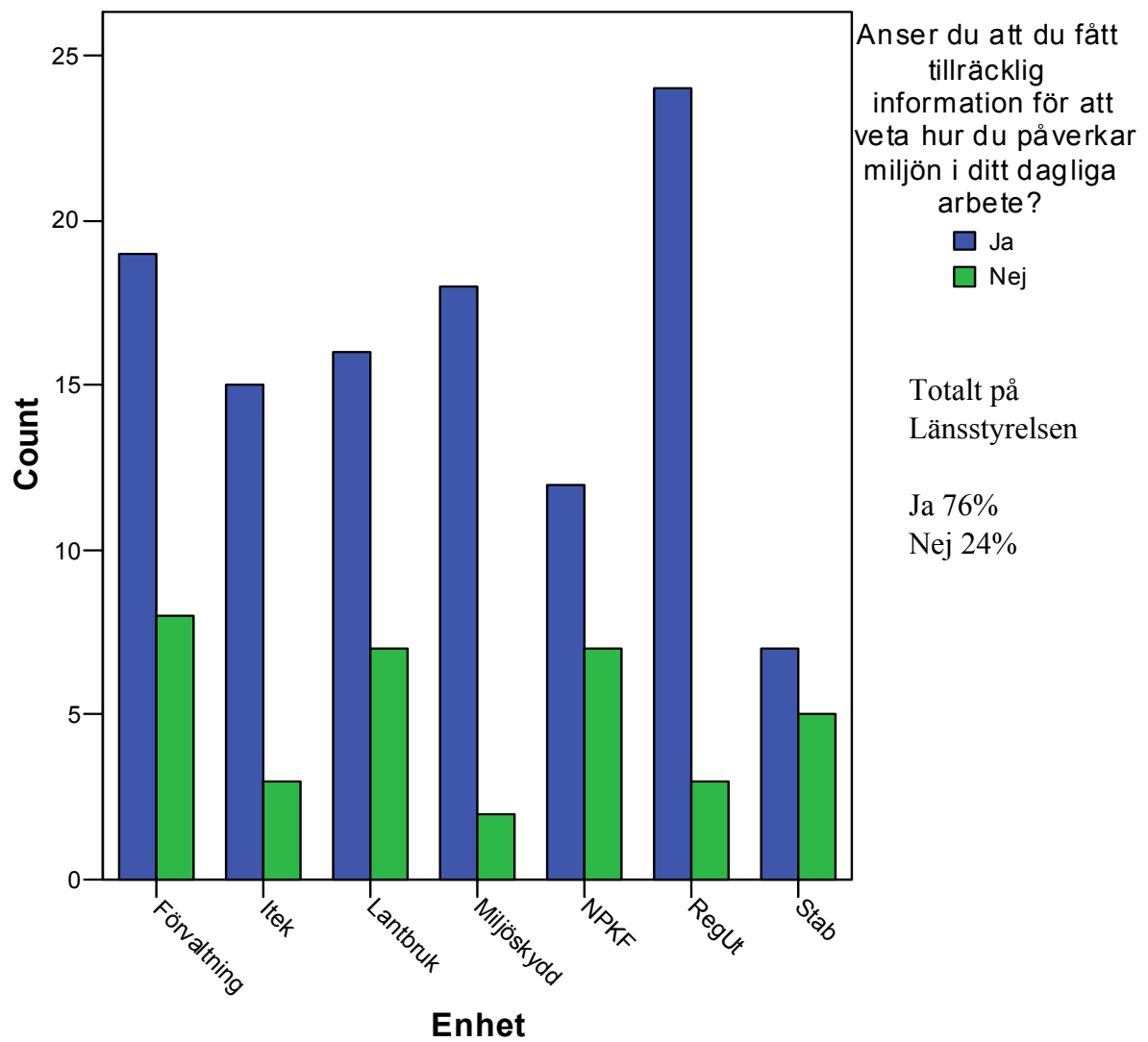
3: 44,3%

4: 42,7%

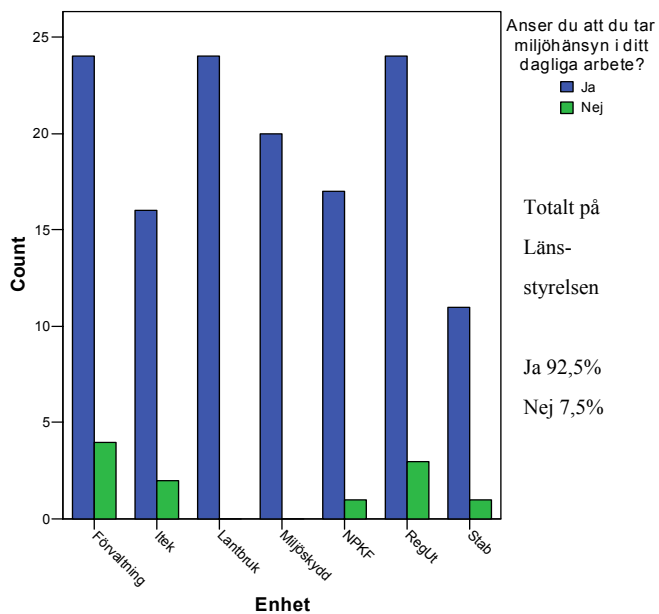
5: 6,1%

Medelvärden för enheterna: Förvaltning: 3,7, Itek: 3,5, Lantbruk: 3,4, Miljöskydd: 3,8, NPKF: 3,2, RegUt 3,3 och Stab 3,3.

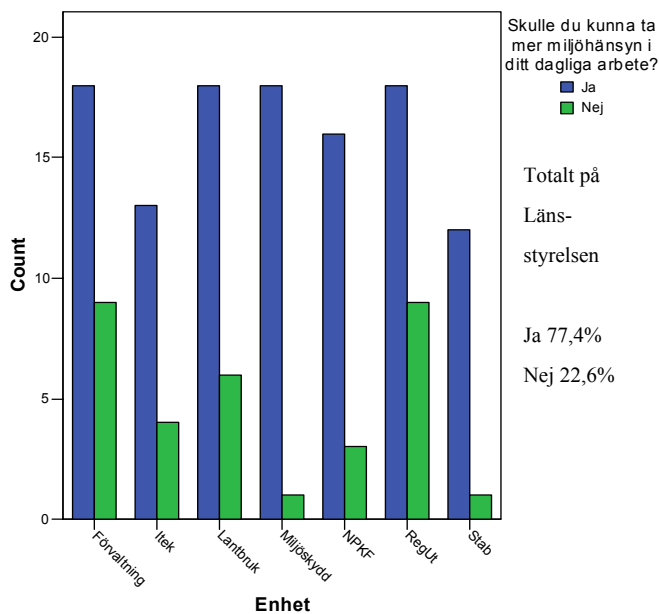
Informationen om miljöledningsarbetet har upplevts som övervägande positivt. Medelvärdet för hela Länsstyrelsen är 3,4 och variationen mellan enheterna är små.



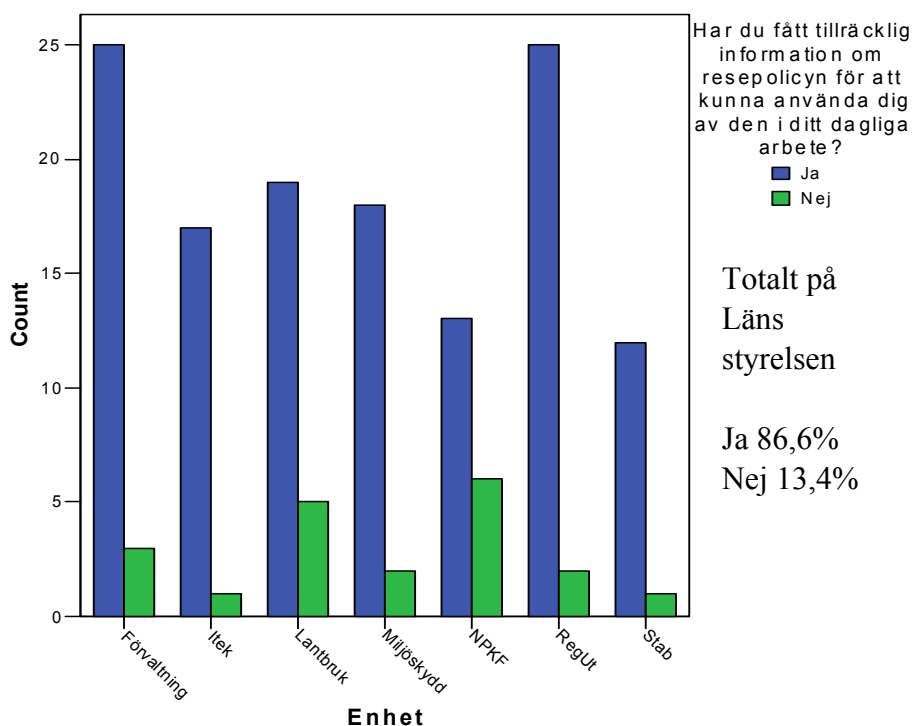
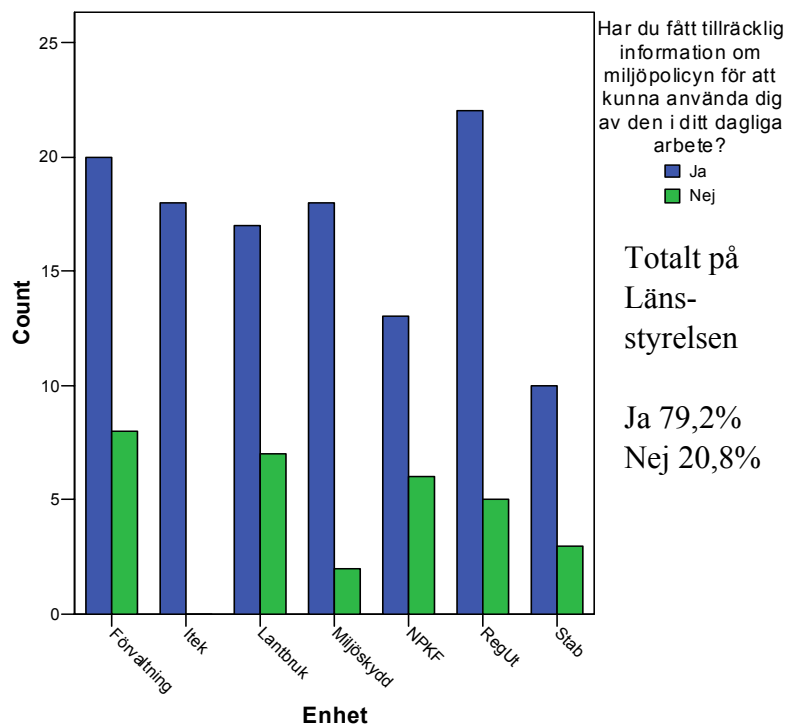
Variationerna mellan enheterna är även i detta fall små. RegUt är den enhet som i störst utsträckning anser sig fått tillräcklig information.



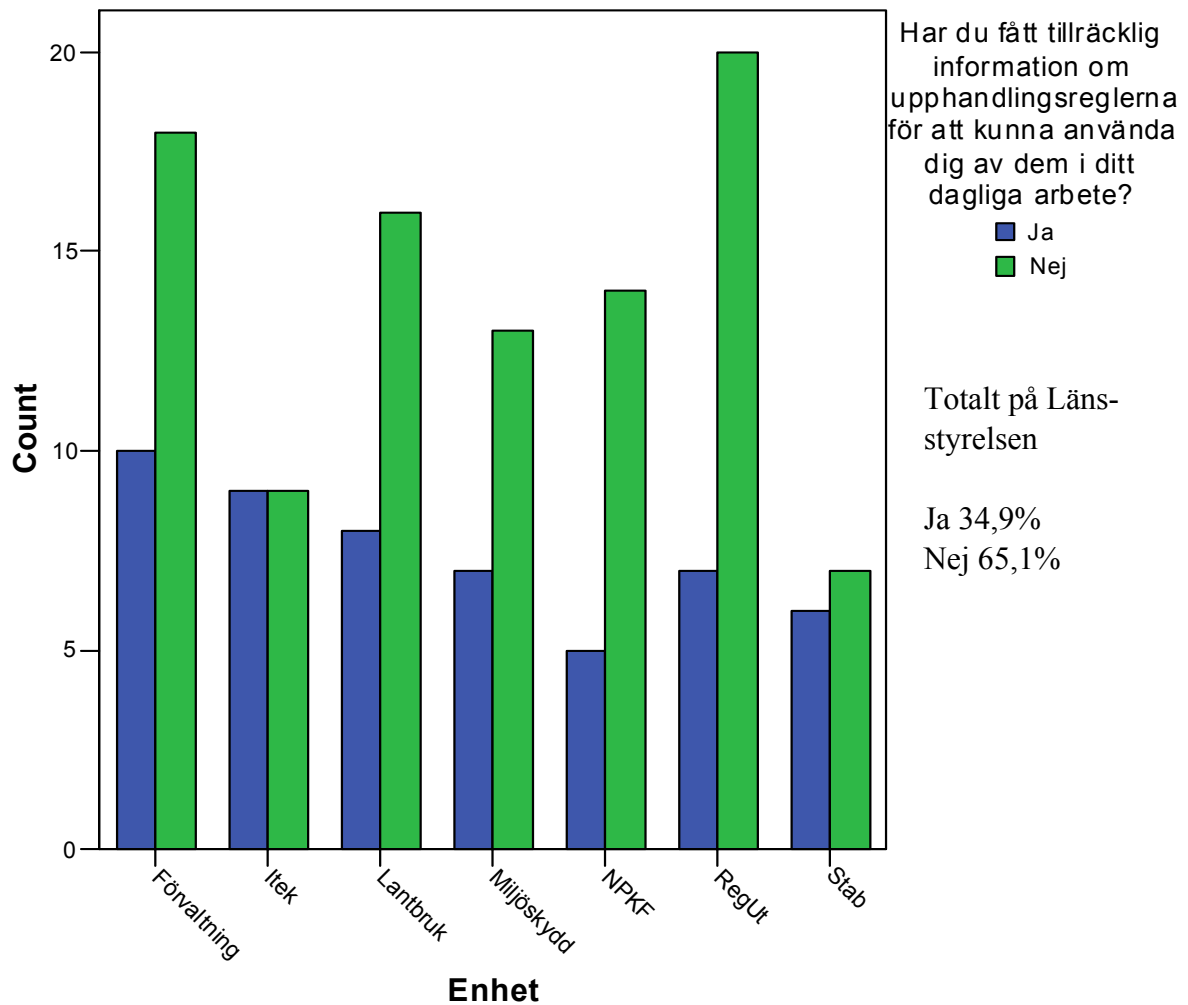
Hela 136 stycken av de 147 svarande anser sig ta miljöhänsyn i sitt dagliga arbete. Även nästkommande bild behandlar samma område.



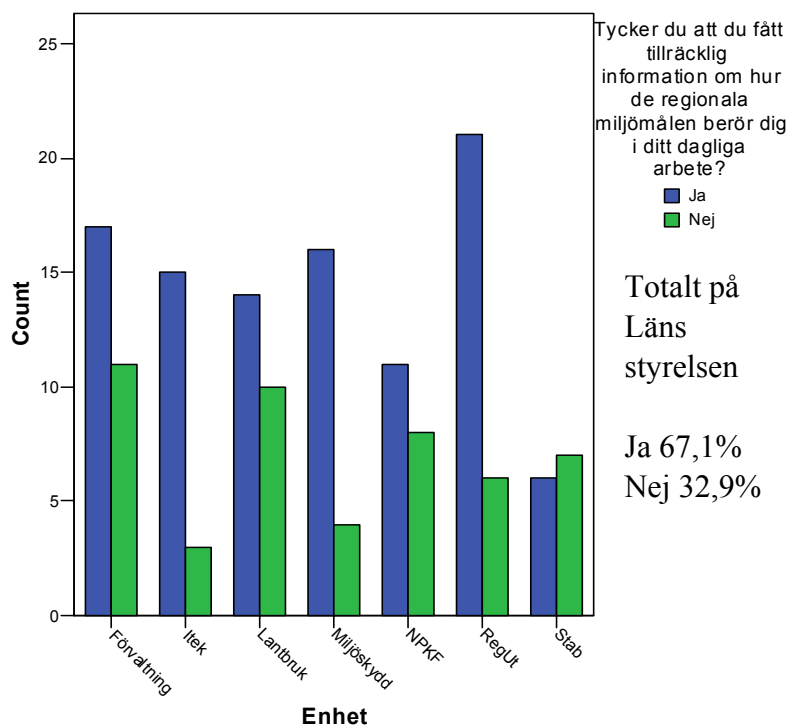
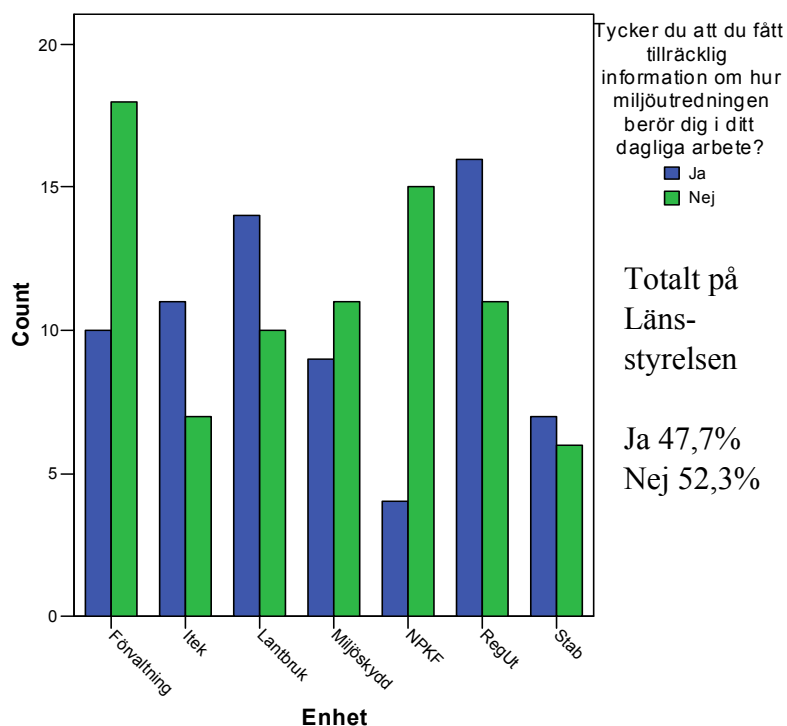
Av den föregående bilden framgår att 92,5% av de svarande anser sig ta miljöhänsyn i sitt dagliga arbete. Hela 77,4% anser sig kunna ta ännu mer miljöhänsyn i sitt dagliga arbete. Detta tyder enligt revisionsgruppens uppfattning på en stor miljömedvetenhet i huset.



Innebörden av dessa policydokument står klar för de allra flesta utav de svarande. Itek är de som till allra högst utsträckning upplever att de fått tillräcklig information om innebörden av dessa dokument.

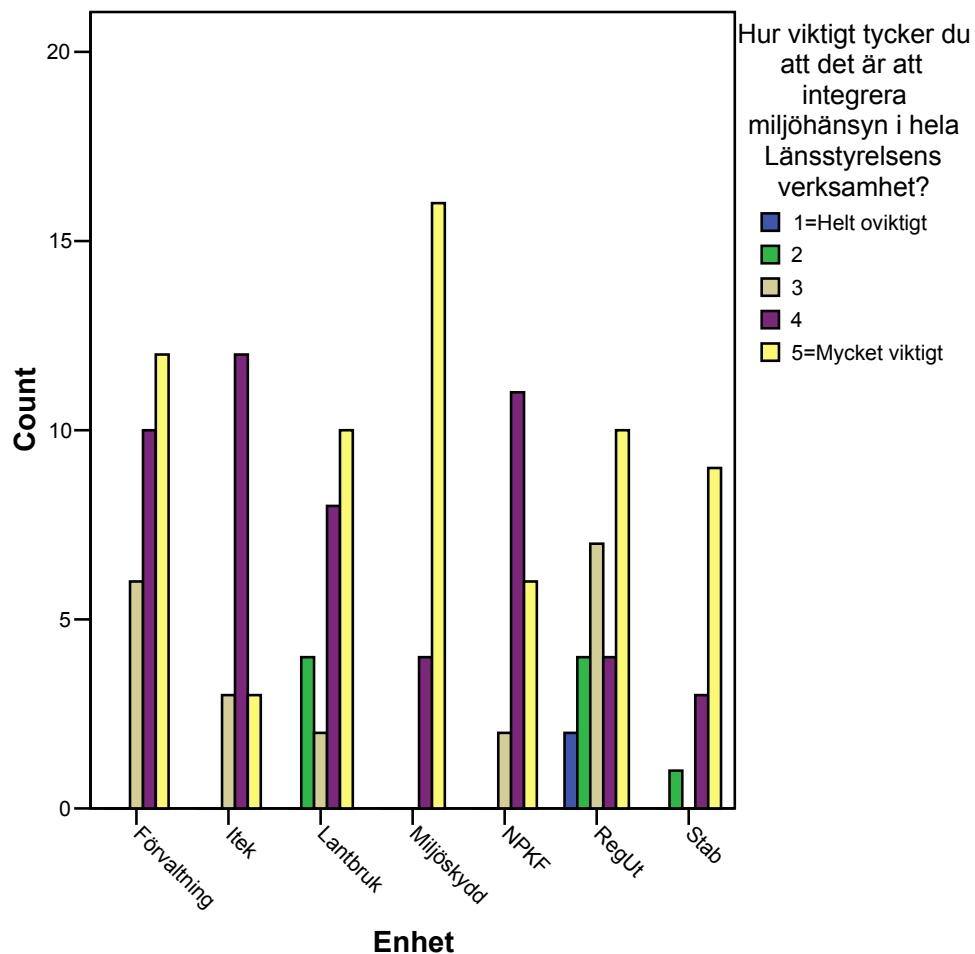


Det låga procenttalet har troligen med frågans utformning att göra. Det är endast ett fåtal medarbetare som kommer i kontakt med upphandlingsförfarandet och därför känner övriga heller inte till innebörden av detta dokument.



Frågan var här ställd om de svarande tyckte sig fått tillräcklig information om hur de båda dokumenten berör dem i deras dagliga arbete. På NPKF och Förvaltning anser en majoritet av de svarande att de inte fått denna information om miljöutredningen. Vidare anser sig en majoritet av medarbetarna på Stab inte fått denna information om de regionala miljömålen.





Totalt på Länsstyrelsen:

1: 1,3%

2: 6,0%

3: 13,4%

4: 34,9%

5: 44,3%

Medelvärden för enheterna: Förvaltning:4,2, Itek: 4,0, Lantbruk: 4,0, Miljöskydd: 4,8, NPKF: 4,2, RegUt 3,6 och Stab 4,5.

Medelvärdet för hela Länsstyrelsen är 4,1. Detta får anses som högt och bekräftar ytterligare den höga miljömedvetenheten hos Länsstyrelsens medarbetare. Hela 44,3% gav denna fråga topprioritet, d.v.s. en 5:a!

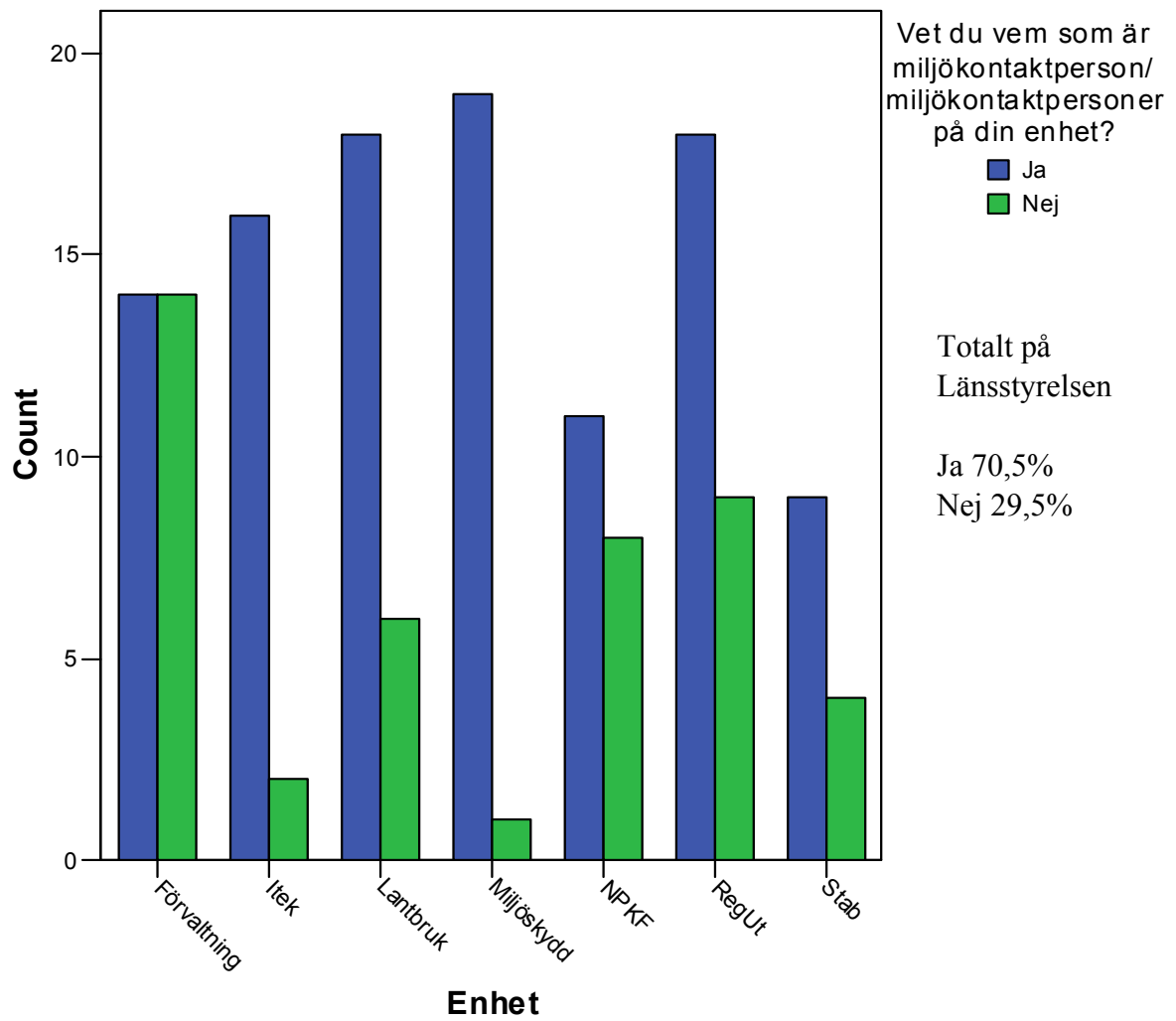
Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet? \* Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet? Crosstabulation

			Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?					Total
			Helt oviktigt	2	3	4	Mycket viktigt	
Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?	Obefintligt	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	1 50,0%					4 2,7%
	2	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	3 33,3%					49 33,6%
	3	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	7 35,0%					65 44,5%
	4	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	8 15,4%					25 17,1%
	Mycket högt	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	2 3,2%					3 2,1%
	Total	Count % within Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?	2 100,0%					9 100,0%

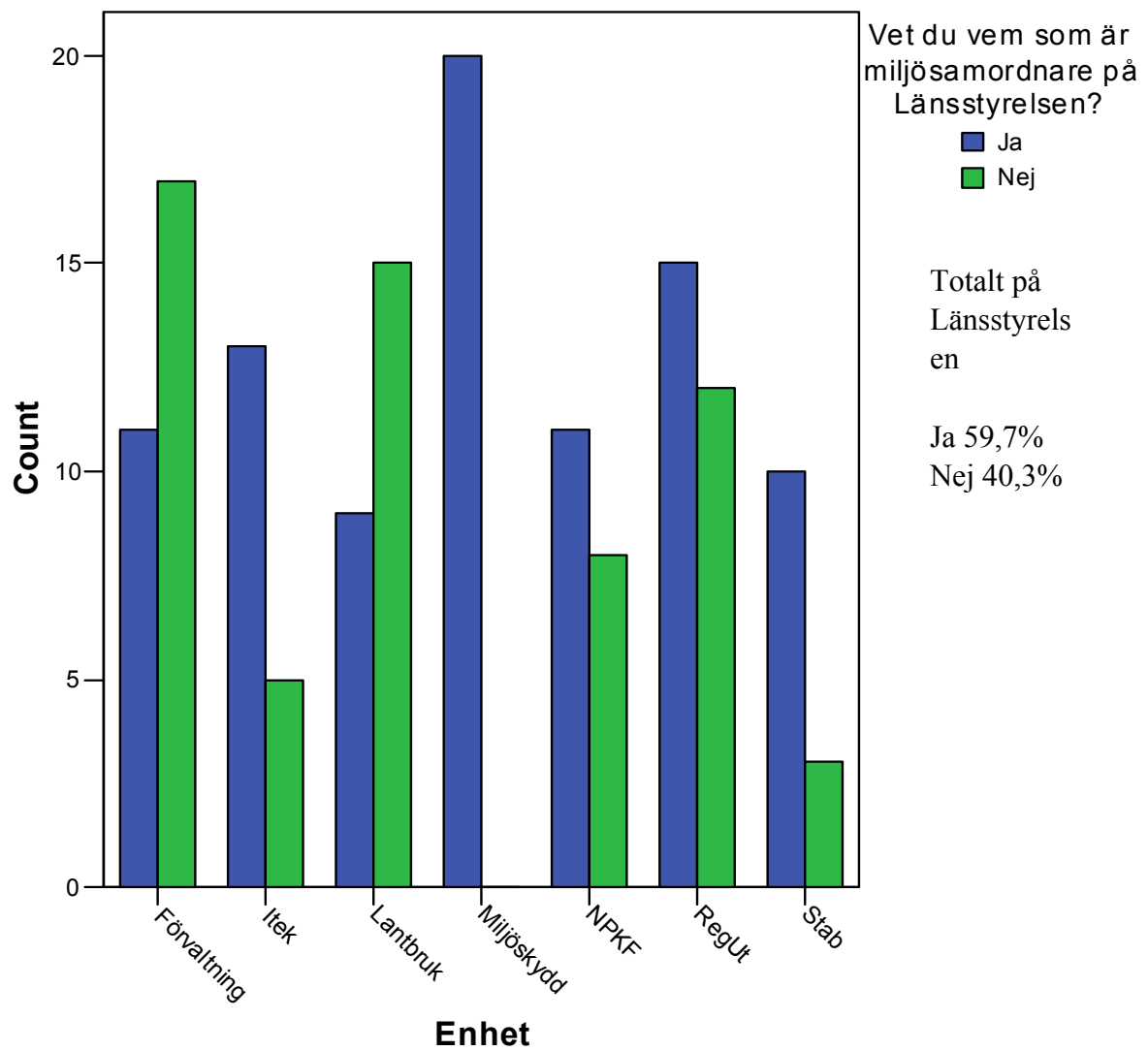
Här redovisas hur en och samma person svarat på de två olika frågorna ” Hur tycker du att intresset för miljöledningsarbetet ser ut på din enhet?” (matrisen läst från vänster) samt ” Hur viktigt tycker du att det är att integrera miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet?” (matrisen läst ovanifrån).

Dessa två frågor behandlar visserligen inte exakt samma område, men trenden är ändå tydlig. Det rödfärgade fältet visar de svaranden som satt en högre siffra på den egna enhetens intresse för miljöledningsarbetet än den siffra de givit sitt personliga intresse i frågan.

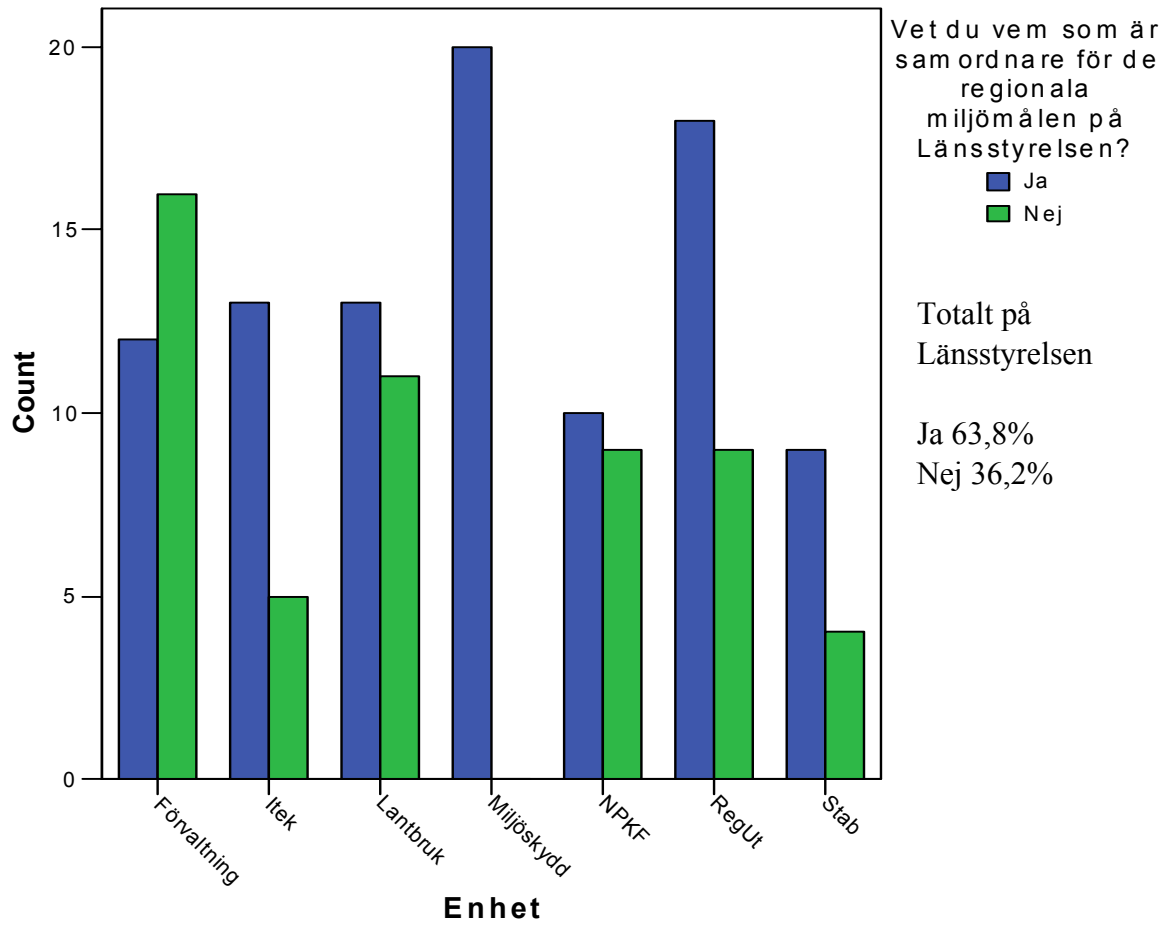
Hela 120 medarbetare upplever sitt personliga intresse för integrering av miljöhänsyn i hela Länsstyrelsens verksamhet som högre än intresset för miljöledningsarbetet på den egna enheten. Motsvarande siffra för det motsatta förhållandet är 5 medarbetare.



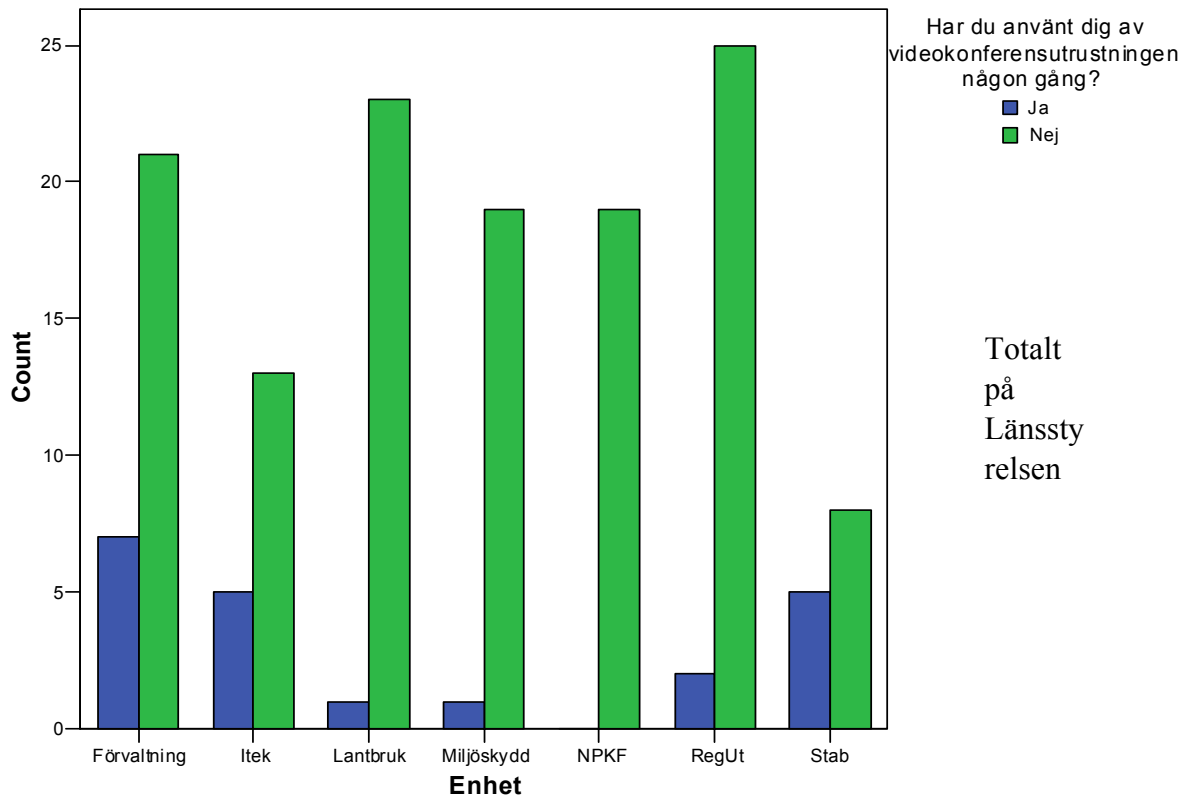
Samtliga enheter uppger att det är miljökontaktpersonen som till stor utsträckning informerar om miljöledningsarbetet på enhetsmötena. Trots detta är det många som inte vet vem den egna enhetens miljökontaktperson är. Förvaltning och NPKE är de båda enheter som uppvisar lägst procenttal i denna fråga.



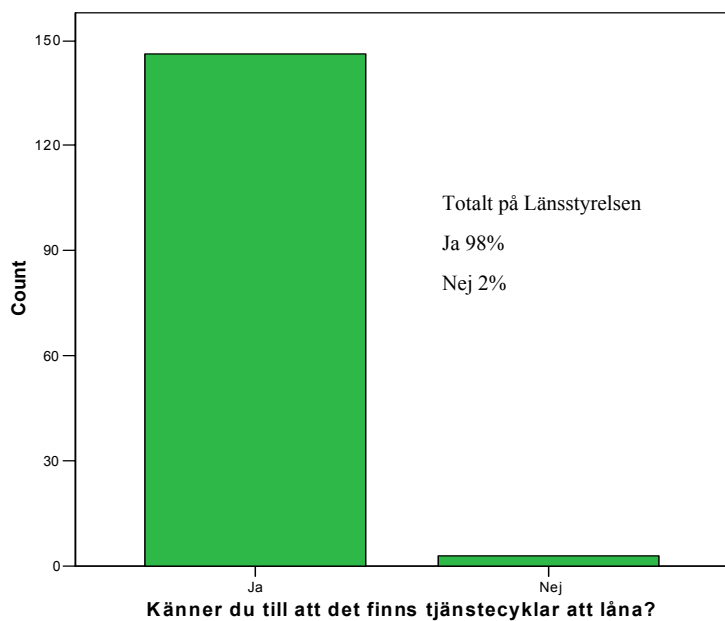
Kunskapen om att det är Maria Johansson på Miljöskydds-enheten som är Länsstyrelsens miljösamordnare varierar stort mellan enheterna. En majoritet av de svarande på Förvaltning och Lantbruk säger sig inte känna till detta.



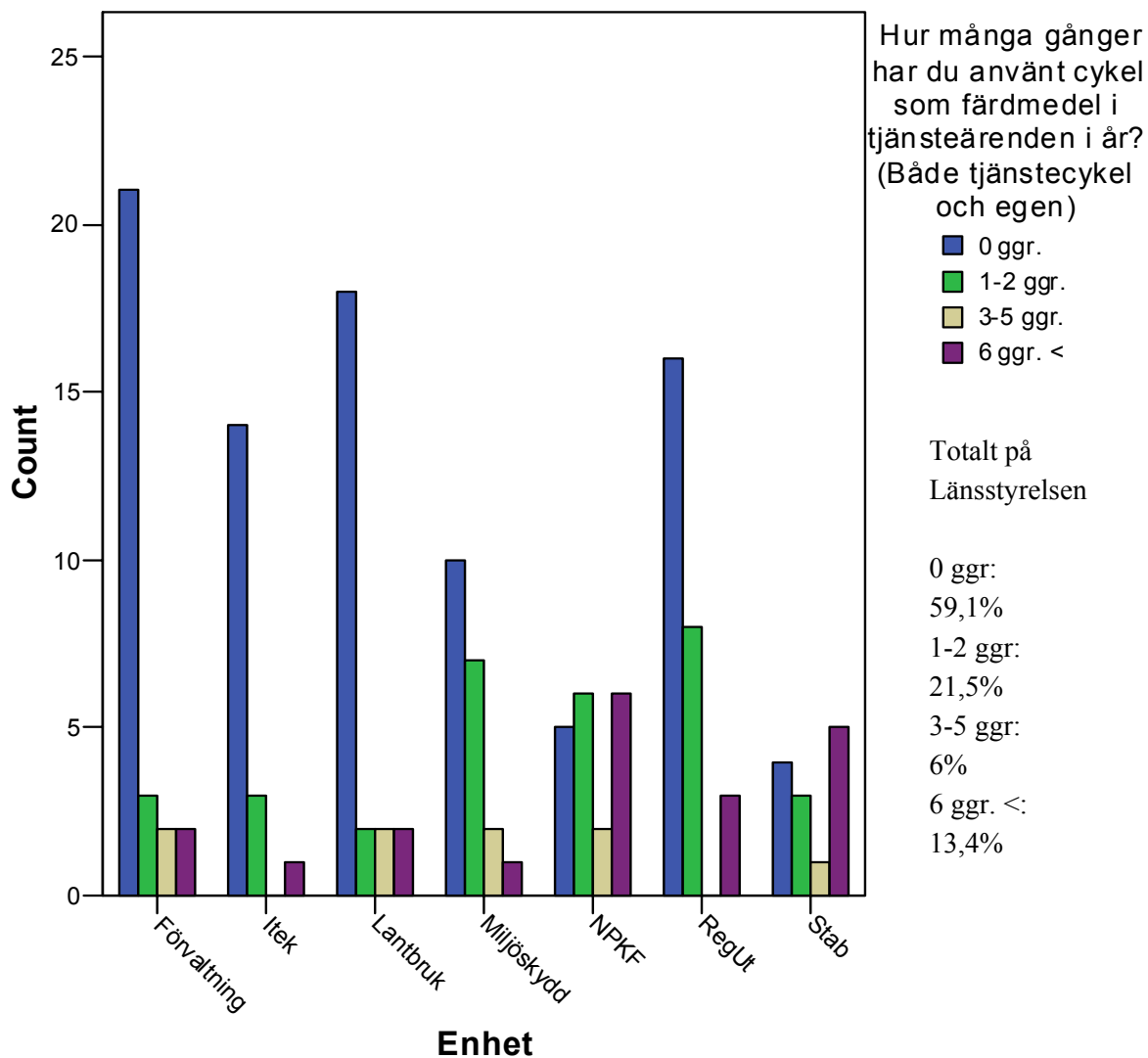
Även kunskapen om att det är Ylva Gjetrang på Miljöskydds enheten som är samordnare för de regionala miljömålen varierar stort mellan enheterna. En majoritet av de svarande på Förvaltning säger sig inte känna till detta. Kunskapen om detta får även anses som låg på enheterna för Lantbruk och NPKF.



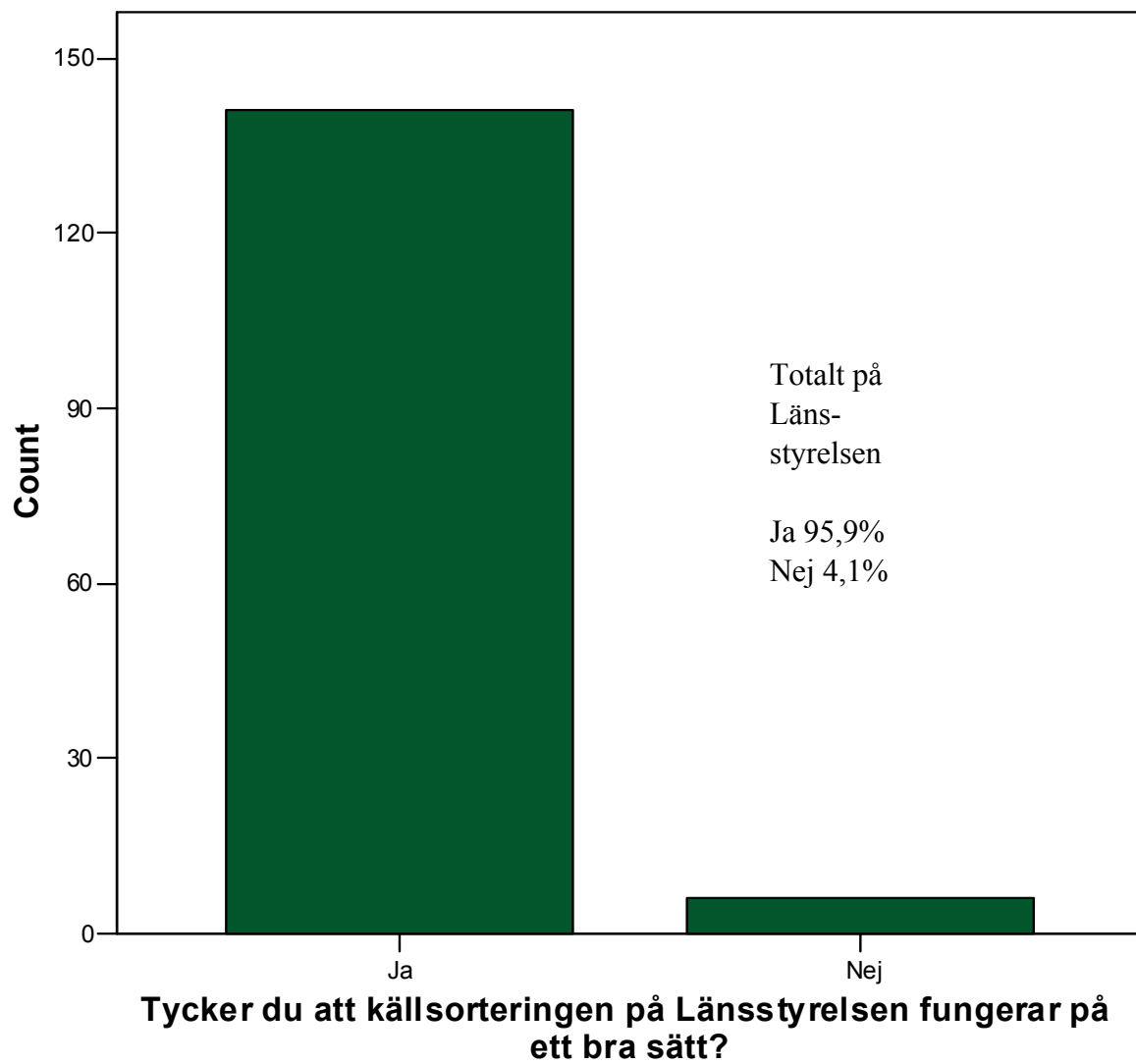
Endast 14,1% säger sig ha använt videokonferensutrustningen någon gång. Denna siffra bör öka betydligt efter att de planerade utbildningsinsatserna genomförts.



Denna information har framgått med önskvärd tydlighet.

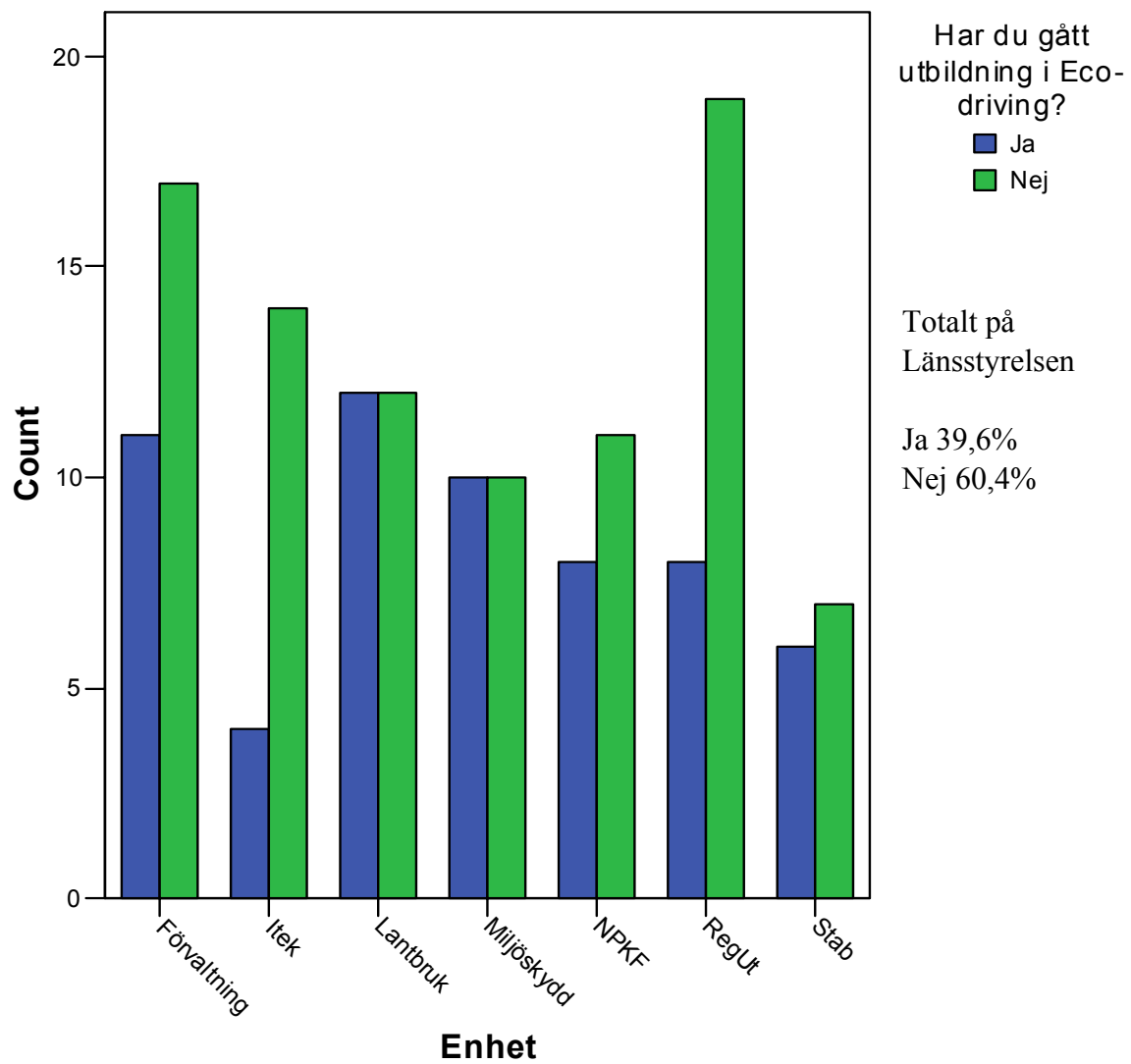


NPKF är de flitigaste användarna av cyklar i tjänsten i år. En majoritet av medarbetarna på Miljöskydd och Stab har också använt cykel i tjänsten i år.

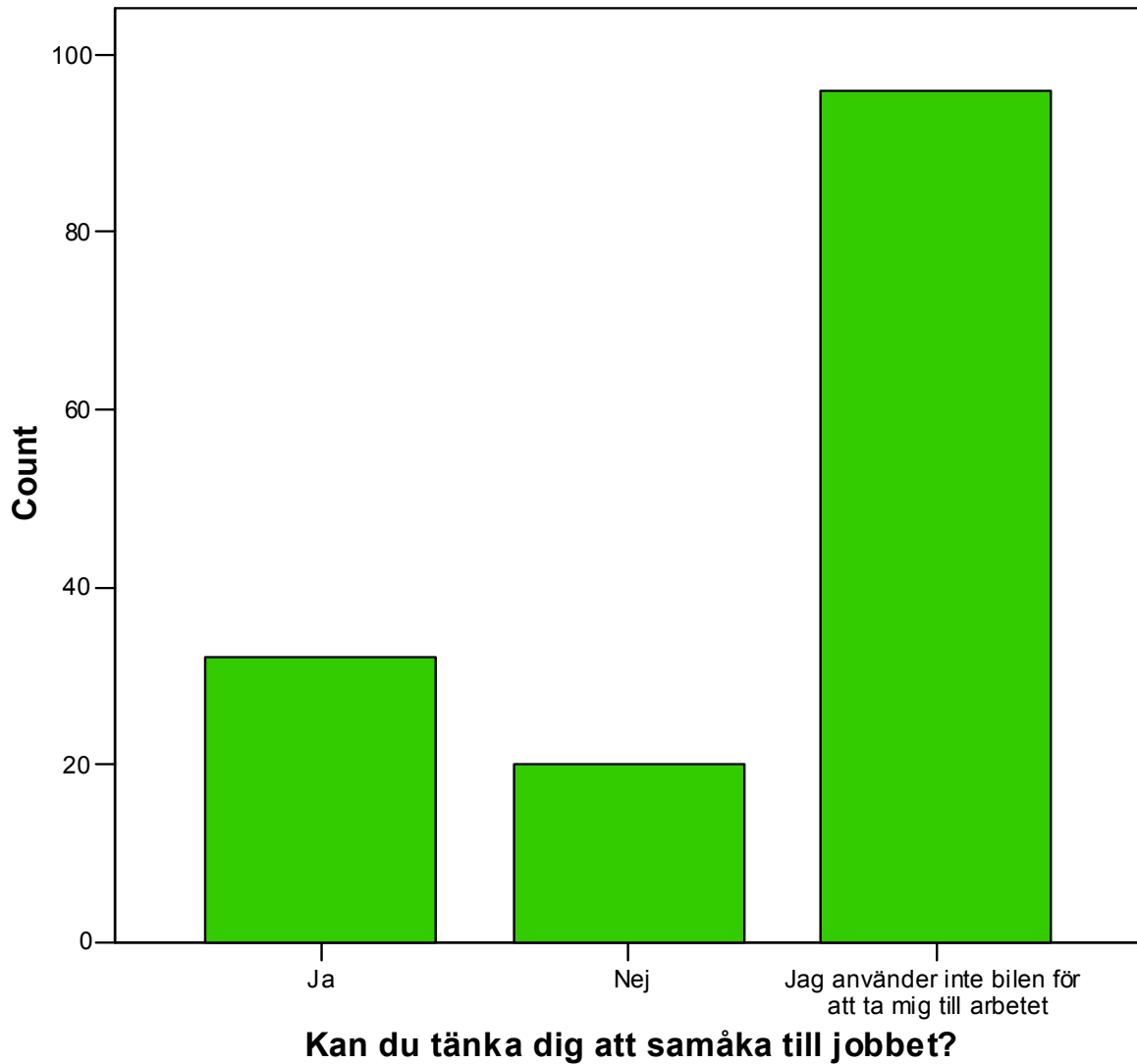


Ett bra betyg för Länsstyrelsens satsning på källsortering.





Samtliga medarbetare erbjöds hösten 2003 möjlighet att gå denna utbildning. Sedan dess har många nyanställningar skett och intresset för utbildningen ökat överlag. Många medarbetare efterfrågar ett nytt tillfälle att gå denna utbildning.



Totalt på Länsstyrelsen:

Ja 21,6%

Nej 13,5%

Jag använder inte bilen för att ta mig till arbetet 64,9%

Hela 64,9% använder inte bilen för att ta sig till arbetet idag. Detta måste anses vara ett högt procenttal. Bland de som använder sig av bil för att ta sig till arbetet kan 61,5% (32 st.) tänka sig att samåka om möjligheten fanns.

## Svar som lämnats i enkäten under "övriga synpunkter på miljöledningsarbetet".

- Länsstyrelsen bör köpa in fler miljöanpassade bilar
- Det är för jobbigt att sortera sopor. Det är bättre om det sorteras centralt.
- Jag kan tänka mig att samåka, utom de dagar som jag behöver bilen till inköp mm.
- Länsstyrelsen borde satsa på tjänstebilar som drivs på alternativt bränsle t.ex. etanol, då vi åker mycket i tjänsten inom länet och måste använda bil.
- Miljöledningsarbetet måste göras enkelt att tillämpa med fler morötter som drivkraft istället för att bara peka på det negativa.
- Miljöledningssystemet har utvecklats positivt de senaste åren!
- Miljöledningsarbetet på enheten bör göras mer konkret
- Källsorteringskärlen borde ha större etiketter.
- Det viktigaste är att miljöledningsmålen appliceras/integreras mer i våra arbetsuppgifter/verksamheter + att vi använder mer miljövänliga tjänstebilar.
- En stor del av personalen är projektanställda på kort tid. Det är viktigt att informera även dessa om miljöledningsarbetet och inte bara hänvisa till att "informationen finns på InfoTorget". Jag tror bristen ligger där. Intentionerna är ju goda.
- Bättre respons och engagemang från länsledning, enhetscheferna och kvalitetsgruppen i miljöledningsarbetet är önskvärt.
- En direktriktad och tydlig information om hur man gör för att minska resursförbrukningen mm. När man påbörjar en anställning vore önskvärt. T.ex. att "här stänger vi alltid av telefonen när vi går hem" och liknande saker. Med en tydlig integrerad information om liknande frågor i inskolningsfasen av nyanställda så skulle man få större genomslag i informationen om miljöledningsarbetet.
- Informationen om vem som är miljökontaktperson, miljösamordnare och miljömålssamordnare får gärna framgå tydligare i NICE, där jag personligen ofta söker.
- Gör en barometer som speglar hur mycket miljöhänsyn vi tar eller ej med t.ex. minskat antal bilresor, ökad cykelanvändning, minskat bensininköp o.s.v. Alltså konkreta detaljer och redovisa resultaten!
- Verksamheten ska ta en massa hänsyn, men för att få genomslag måste miljökontaktpersonerna sätta sig in i vår verksamhet/våra uppdrag så att hänsynstagandet blir ömsesidigt. Vad får detta kalas kosta och hur lång tid får det egentligen ta? Vi har uppdrag att lösa.
- Allmän miljöutbildning är alltid bra att ha.
- Det börjar bli för mycket pekpinnar och ständiga kommentarer från "miljöpolicerna". Jag tycker ändå att jag och de allra flesta sköter sig bra! Det får inte bli "in absurdum".
- Information om hur vi i vårt arbete kan påverka miljön på ett positivt sätt bör ges med jämna mellanrum. Vi har nog en tendens att "glömma"...
- Enheten borde tala om miljöledningsarbetet oftare så att det blir en integrerad del av arbetet.
- Jag har inte gått någon utbildning i Eco-driving, men skulle gärna vilja göra det.



# Länsstyrelsen Örebro län